...УДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(12132) | 1969 оной октябриин 1, среда | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-тэ ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН ГДР-эй СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮДЭЙ ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ

России Федерацида болоһон Германиин Демократическа Республикын соёлой үдэрнүүд амжалтатайгаар үнгэрөө.

ГДР-эй уран һайханай мэдээжэ коллективүүд ба гүйсэдхэгшэд, арадай уран бүтээлэй самодеятельностиин түлөөлэгшэд, элитэ уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд энэ харалгада хабаадалсаа. Тэдэнэр Москвада, Ленинградта, Смоленскдэ, Новосибирскдэ, Эрхүүдэ, Братскда хани халуунаар угтагдаа.

ГДР-эй искусствын мастернуудай түгэсхэлэй концерт энэ гоё һайндэрэй нэгэ хубинь боложо үгөө. Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо суглараһан 6 мянган москвагайхид аха дүү социалис оронон түлөөлэгшэдые удаан альга ташалгаар угтаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев гэгшэд концертдэ байлсаа.

ГДР-эй соёлой ажал ябуулагшад — делегациин гэшүүд тэдээнтэй хамта байлсаа.

АХА ДҮҮ АРМИНУУДАЙ СЭРЭГЭЙ ХАМТЫН ҺУРАЛСАЛ ДҮҮРЭБЭ

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командованиин түсэбтэй тааралдуулан үнгэргэгдэһэн «Одра-Ниса» гэжэ юрэнхы нэрэтэй союзна сэрэгүүдэй хамтын һуралсал 1969 оной сентябриин 28-да дүүрээ.

Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Советскэ Союзай ба Чехословакиин Социалис Республикын Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зарим подразделенинүүд һуралсалнуудта хабаадаа.

ПНР-эй нилээд ехэ газар дайдада — хуурай газар, далай дээрэ, агаарта — һуралсал болоо.

Һуралсалда хабаадагша сэрэгшэдэй дайшалхы бэлэдхэлтэй байһые энэ һуралсал харуулаа, тэдэнэй харилсан бэелүүлхэ ябуулгаяа саашадань нарижуулха хэрэгтэ нүлөөлөө. Эдэ һуралсалнууд социалис харилсаа холбоото оронуудай арминуудай аха дүүгэй холбооё бэхижүүлхэ, дайшалхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэ дүүргээ.

...РКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛ

...ртийно-гэгээрэлэй системэдэ һу... ...ээ эхилхэнь. Манай Ленинскэ ...з совет хүнүүд партийна гэгээ... ...болонхой.

...зүб. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ ...й республикада 36600 гаран ком... ...га гаран партийнабэшэ эдэбхи... ...һан байна.

...гэнэ жэл онсо илгаатай. Бүхы ...ы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэ... ...й агуу ехэ багша В. И. Ленинэй ...лэй ойн жэл мүн. Тиимэһээ ком... ...н партийнабэшэ нүхэдэй зүгһөө ...сэн мэргэн, илагдашагүй һургаа... ...лха дуратайшуулай тоо хэзээ ...олон болонхой.

...өөрөө партийна организацинуудай ...ы хүдэлмэриин гол зорилгонь юун ...Ленинэй агуу ехэ захяа заабари... ...рэнь бэелүүлхын түлөө партиин, ...й тэмсэлые бүхы талаһаань ха... ...онно шэнэдхэлгэнүүдтэ марк... ...н һургаалай али тухай ехэ удха ...е, асари ехэ, сэсэн бодолто, ре... ...Коммунис партиие, дэлхэй дээрэ ...социалис гүрэниие байгуулагша, ...коммунис ба хүдэлмэришэнэй хү... ...В. И. Ленинэй түүхэтэ үүргые ...рхэйлэн харуулха хэрэг болоно. ...жалтатайгаар бэелүүлгэдэ пар... ...тон ехэ үүргэтэй.

...дай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй ...уралсал эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ ...йна организацинууд ехэхэн дүй ...ю. Энээндэ марксистско-ленинскэ ...гуримаар эмхидхэхэ тухай КПСС-...йн жэлэй саада тээ абаһан тог... ...удха шанартай байгаа бшуу.

...ёһоор, һүүлэй жэлнүүдтэ пар... ...й системые бүридхэлгэдэ—һурал... ...лай эрдэм мэдэрэлынь, полити... ...болон дура хүсэлынь хараада аба... ...ахыень зүбөөр шиидхэлгэдэ пар... ...цинууд ехэхэн анхаралаа табина. ...й дүн республикын олонхи пар... ...цинуудта зүбшэн хэлсэгдэжэ, ду... ...анируулэгдэжэ, зохихо хэмжээ... ...байгаа. КПСС-эй Улаан-Үдын Же... ...Октябрьска, мүн Хориин, Прибайкальска болон бусад райкомууд политическэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхэ талаар горитойхон оролдолго гаргаһан байна. Эхин политһургуулинууд, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулинууд, теоретическэ семинарнууд һурагшадаар хүсэд бүридхэгдэнхэй. Шэнэ жэлдэ эхин политһургуулинуудай, В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха теоретическэ семинарнуудай тоо нилээд олошороо.

Коммунистнуудай һуралсал, тэрэнэй удха шанар болон аша үрэнь пропагандистнуудһаа ехэтэ дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Манай республикада энэ жэлдэ 3700-аад пропагандистнар хүдэлхэ юм. Диилэнхы олониинь энэ ажалда дуратай, үни удаан ажаллажа дүршэһэн, эрхим нүхэд. Пропагандистнуудай 80 шахуу процентнь дээдэ болон хүсэд дээдэ бэшэ эрдэмтэйнүүд. 600-гаад пропагандистнар энэ хүдэлмэридэ 10 гаран жэлдэ хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Пропагандистаар партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд, багшанар, мэргэжэлтэд олоороо ажаллаха юм.

Зүгөөр пропагандистнуудай һуралсал эмхидхэхэ, политическэ болон теоретическэ талаараа ургаха хэрэгтэнь, методическа мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь партийна комитедүүд саг үргэлжэ туһална, анхаралаа табина. Һуралсалай жэлэй эхилхын урда тээ КПСС-эй райкомууд тэдэнэртэй тусхай семинар үнгэргэһэн байна. Энэ зундаа КПСС-эй обком пропагандистнуудай 20 үдэрэй семинар зарлаһан байгаа.

Мүнөө КПСС-эй райком бүхэндэ пропагандистнуудые бэлдэхэ, мэргэжүүлхэ түсэб табигдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Пропагандистнуудые олон болгохо, тэдэниие харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр, техническэ хэрэгсэлнүүдээр, нютагай материалнуудаар, методическа зүбшэлөөр хангажа байхаар хараалагдана. КПСС-эй райкомуудай политическэ гэгээрэй кабинедүүдтэ пропагандистнуудай методическа соведүүд байгуулагданхай, «Залуу пропагандистын», «Пропагандистын мэргэжэлдэ һуралсаха һургуулинууд хүдэлжэ эхилбэ. Пропагандистнуудай һуралсалые партиин Сэлэнгын, Загарайн, Улаан-Үдын, Советскэ, Октябрьска райкомууд муу бэшээр эмхидхэбэ. Саашадаашье энэ хэрэгтэ анхарха, пропагандистнуудта али болохо туһаламжа хүргэжэ байха шухала гээшэ.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай, өөһэдынгөө түсэбөөр һурахаар шиидэһэн коммунистнуудай һуралсал эмхидхэн хүтэлбэрилгэ партийна организацинуудай хүдэлмэридэ тусхай һуури эзэлхэ ёһотой. Һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ тэдэнэй хойноһоо хинажа, түсэбөө хэр дүүргэжэ байдагыень шалгажа, үе үе болоод партийна суглаан дээрэ, парткомуудай, партийна бюрогой заседани дээрэ тоосоосынь шагнажа байха хэрэгтэй.

Шэнэ жэлдэ политһургуули, семинарнуудай һуралсалай программань нилээд үргэдхэгдөө. Эхин политһургуулинуудта В. И. Ленинэй намтарһаа, агуу ехэ багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан партиин документнууд, В. И. Ленинэй зарим зохёолнууд, Москвада болоһон Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнууд шудалагдаха болоно. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулинуудта шэнэ предмет-научна коммунизм оруулагдаба. КПСС-эй түүхэ, политическэ экономи, марксистско-ленинскэ философитой танилсаһанайнгаа һүүлээр научна коммунизмын асуудалнуудые шудалжа эхилхэ. Теоретическэ семинарнуудта марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, Советскэ Союзай Коммунис партиин, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй шиидхэбэринүүдые, документнүүдые бэез даагаад шудалха байна. Тиихэдэ Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнууд, мүнөөнэй коммунис хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд, Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэриин марксизм-ленинизмдэ эсэргүү политическэ хараа шугамтай тэмсэхэ асуудалнууд партийна гэгээрэлэй бүхы системэдэ үзэгдэхэ байна. Энэ асуудалнуудаар нэмэлтэ хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Һуралсаха гээшэмнай ажал хэхэһээ өөрэгүй. Энэ илангаяа политическэ һуралсалда хабаатай. Партийна харюусалгаяа мэдэржэ, хүсэл оролдолгоёо гаргажал һуралсаһан нүхэд хүсэһэн зориһоноо абаха, политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхэ байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байха үедөө коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд марксистско-ленинскэ һургаал, революционно теориие гүнзэгыгөөр шудалха эрмэлзэлгэтэй. Энэ эрмэлзэлгыень дэмжэжэ, хүсэндэнь хүргэхэ гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн.

...Й УЛААН-ҮДЫН ...МОЙ ПЛЕНУМ

...Улаан-Үдын горкомой ...нум боложо дүүрэбэ, ...Уставай эрилтэнүүдые ...өө коммунистнуудай ...дээшэлүүлхэ талаар ...организациин зорилго... ...асуудал пленум зүбшэн ...асуудалаар КПСС-эй гор... ...секретарь нүхэр ...элидхэл хэбэ.

...аһн үгэ хэлэһэн нү... ...эй Уставые нарин ...гэжэ ябаха, тиигэжэ ...үндэһэ нэрэ зэргые ...тэрэнэй нангин уял... ...гүйсэд һайнаар хэрэг... ...болон тэмдэглээ.

...даалгагдаһан хэрэ... ...е, партийна организа... ...е харюусалга даадаг ...на, бүхы партиин тү... ...гатай ха юм. Эгээл ...партиин Уставай эрилтэ... ...хэрэг дээрээ, ажабай... ...ытын дунда үнэн сэ... ...ябаха уялгатай. Энэ ...й партийна организа... ...һайхан үльгэр жэшээ... ...дутуу дундануудайшье ...пленум тэмдэглээ. Дии... ...рэйшье, хүтэлбэрил... ...айшье коммунистнууд ...бодото хэрэг дээрэ ...зоной дунда хүндэтэй, ...рдуулжа ябадаг. Гэ... ...даалгагдаһан хэрэгтээ ...хандадаг, харюусалга, ...й, партиин Уставай ...эбдэдэг заримашуул

...ямар тобшолол хэл... ...партиин Уставые комму... ...саг үргэлжэ нарин ...гэжэ ябахын тула тэ... ...эрилтэ табижа байха, ...дээшэлүүлхэ тодор... ...үдые абаха шухала. ...партийна эхин орга... ...партийна хүтэлбэ... ...уудай, мүн бүхы ком... ...үдэр бүри анхаржа ...н шухала хэрэг мүн.

...дээрэ партиин Советскэ ...дахи секретарь Ф. И. ...З-гэй инструменталь... ...организациин комму... ...рочкин, авиационно ...комой секретарь Г. ...прибор бүтээлгын ...эй парторганизациин ...И. Иванова, Доржи ...нэрэмжэтэ багшанарай ...ректор И. А. Батудаев ...хэлээ.

...комой секретарь К. М. ...пленум дээрэ дэлгэрэн...

...бшэн хэлсэһэн асуу... ...эрэнгы тогтоол бата...

...НАЕВ, манай корр.

Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхозой гахайн фермын хүдэлмэришэд энэ жэлдэ эхэ гахай бүриһөө 9 поршоонхо абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гахайшад Ирина Назаровна Черных (зүүн гарһаа), Галина Ивановна Ермолаева ба Татьяна Галактионовна Екимова.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

АМТЫНЬ ТАНЯА

Үнгэрэгшэ хабар куузику тарилгын болоходо тэжээлэй энэ шэнэ ургамалай манай эндэ ургаха, үгы байһанда һэжэглэһэн, урагша хойшоо таталдаһан хүнүүд яһала байһан юм. Илангаяа куузикын рассадые гараар һуулгаха гээшэ тон ехэ ажалтай, нобшо удаан.

— Малай эдихэ тэжээлые нэгэ нэгээр гараар газарта һуулгажа байха гээшые хүн үзэһэн бэшэ,— гэжэ нэгэн гэмэр гутар гэхэ. —Тиин, тиин гэһээ манай Захаламинда... Дэмыл юумые мааялжа, газараа элүүржэ, сагаа баража байна ха.

— Эрдэмтэд, мэргэжэлтэд мэдээл байха. Кукуруза тарилгын болоходо баһал шамшуу дуугараашад байгша һэн. Мүнөө кукурузагүйгөөр байжа шадахаяа болёо бэшэ аалди. Баһал һэжэглэ һэжэглэһээр шабар дээрэ һуулган болуужан...—гээд хажуудахи нүхэдынь этигэл багатайгаар дуугарагша һэн.

Куузику таригдаһанай һүүлээр бороо огто оронгүй байжа баһашье мэгдэлгэн болобо. Тухашаржа ерэхэдээ, колхозой правлени бензовоз, пожарна машина гэхэ мэтэнүүдээшье куузику уһалалганда эльгээбэ. Илангаяа колхозой главна инженер Цырен-Доржо Содномов гаражые даагша Николай Шагдуров хоёр ехэ тухашараа. Куузику уһалха тусхай тухеэрэлгэ колхоздо байхагүй. Бензовоз пожарна машина хоёрой цистернэ соо уһа асархынь асараад, хайшан гээд уһалалтайб? Ута шланга нэгэ хүн шэрэжэ ябаад ургамал бүхэниие уһалжа ябахада, ажалынь урагшагүй байба. Тиигэжэ байтараа нарин зурууд полиин хоёр талаар ябаад, мотооройнгоо хүсөөр өөдэнь һагад холуур уһа шэдүүлэн, куузикынгаа тарилгые һаадгүй уһалдаг болоо һэн. Тиигэжэ һара шахуу саг соо бороогой ороһон шэнгеэр уһа сасажа, һайнаар уһалжа байһанай ашаар Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхоздо куузику һайнаар ургуулагдаа. Хамта дээрээ га бүриин 150—200 центнер ургаса хуряагдахаар.

...Хүнэй толгойн зэргэ мандагар томо эдеэтэй, капустадал сайбар хүхэ эшэ набшатай куузикые газарһаа һугалжа, машина дээрэ ашажа байһан эхэнэрнүүд ехэ хүхюутэй, энеэлдэнэ, шууялдана.

— Ехээр эдибэл мал тээржэ болохо,—гэжэ нэгэниинь энеэнэ. Энэмнай колхозой центральна фермын һаалишад хүдөө холын зуһалангһаа тусхайтаар ерэжэ, үнеэдтээ абаашажа эдюулхээ куузику малтажа, машинада ашажа һайһан байгаа. Эдэнэй дунда аймагай түрүү һаалишад Дари Ганжурова, Цырен-Ханда Ринчинова, Ринчин Шагдуржапова гэгшэд бии.

— Энээндэш малай мэхэй, дуратай гээшэнь гайхалтай юм,—гэжэ Ринчин Шагдуржапова хэлэнэ.—Теэд хүнэйшье эдихэдэ амтатай байха болоһон хойнонь малда юундэ муу байхаб. Манай үнеэд куузикын амта хүсэд таняа.

— Зундаа танай фермэһээ хорёод бидон һү асардаг байһанаа августын хорёодоор арбаадтаа ороо бэлэй. Харин куузику эдюулдэг болоһонһоонь хойшо һүниинь дахин өөдөө гараа. Нээрээл, шанартай зөөри хаш,—гэжэ автомашинын шофер Доржо Дамдинов хэлэнэ.

Центральна фермын һаалишад эдэбхи оролдолго гаргажа, хүнэй асархые хүлеэгээд байлтагүй, ээлжэлээд дүрбэ-табаараа ерэжэ, өөһэдөө куузику малтаад абаашана. Фермэдээ абаашаһан куузикугаа үдэшэниинь 10—15 килограмм тухайтайгаар нэгэ үнеэндэ эдюулдэг. Тиигэжэ һүүлэй үдэрнүүдтэ һү һаалинь дээшэлһээр дээшэлбэ. Энэ фермынхид үнгэрэгшэ 8 һара хахад соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1350-аад литр һү һаажа, аймагай һаалиин гүүртэнүүд соо эрхимлэжэ ябана.

Мүн Самбу Банзаракцаевай даадаг бэлшээриин фермынхид куузику үнеэдтээ эдюулдэг боложо, һү һаалияа дээшэлүүлжэ байна.

— Куузикугай амтан танигдажал байна. Иигээд һаалишад куузику асарагты, куузику, куузику гээд манаа түбэглэхэнь бэзэ, —гэжэ колхозой главна зоотехник Сергей Банзаракцаев хүхинэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Захаамин.

КПЧ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМЭИ РЕЗОЛЮЦИ

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй резолюциин текстые ЧТК агентство дамжуулба.

Партиин мүнөөнэй байдал ба саашанхи зорилгонууд тухай КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Густав Гусагай уншаһан, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй тоосоое КПЧ-гэй Центральна Комитет өөрынгөө 1969 оной сентябриин 25—26-най пленум дээрэ зүбшэн хэлсээ гэжэ резолюци дотор хэлэгдэнэ.

КПЧ-гэй Центральна Комитет

1. Иигэжэ тэмдэглэнэ:

— 1969 оной майда КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй болоһонһоо хойшо партиин олон мянган хүдэлмэрилэгшэд ба гэшүүдэй, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй шэн зоригто ажалай ашаар, партимнай ниитын дэбжэлтэтэ дабшалгын бүхы һалбаринуудта амжалтануудые түйлаа, тогтонин гуримшалгын түрүүшынь шатые хангаа;

— манай политическэ ба ниитын ажабайдалда, манай гадаадын политическэ харилсаанда зарим тэды түбшэн байдал тогтоһон, мэдээжэ зүришэлдөөтэ ябадал зайсуулгын үе эхилһэн байна. Зүндөө үүдэһэн, эмхи гуримгүй ябадал һуларжа партийна ажабайдал ба обществоё зүбөөр залан хүтэлбэрилхэ эрмэлзэлэй үмэнэ сухарижа байнхай. Партимнай—зүб хараа бодолтой гол хүсэниичь—хаба шадалаа һэргээн, дайшалхы шэнжэ шанартай боложо, общество доторхи хүтэлбэрилхы үүргэеэ удаа дараалан бэелүүлжэ байна;

— КПЧ-гэй ЦК-гай 1969 оной майн пленумэй директивэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын үрэ дүнгүүд эдэнэй зүб байһые элирхэйлэн гэршэлнэ. Эдэ директивэнүүд манай эндэхи зүришэлдөөтэ оршон байдалай хүсэд бүрин зайсуулагдаха хүрэтэр тодорхой программа болоһоор байха.

2. Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй 1969 оной майн пленумһээ хойшо КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй эрхилһэн ажал ябуулгые, партиин мүнөөнэй байдал тухай, манай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта партийна организацинуудай, хүтэлбэрилхы зургаануудай, коммунистнуудай саашадаа хэхэ хүдэлмэриин директивэнүүд болохо партиин саашанхи зорилгонууд тухай мэдээсэлые һайшаана.

3. Табан коммунис партиин Варшавадахи зүблөөндэ хабаадалгаһаа КПЧ-гэй арсаха тухай, баруунай этэгээдүүдэй психологическа, моральна ба ниитын хашалта баалалта доро, 1968 оной июлиин 19-дэ абаһан шиидхэбэрез сүм болюулна. Энэ хадаа политическэ ехэ алдуу байһан, манай орон дотор социализм байгуулгын аша туһада, интернациональна гурим заншалнуудта зүришэхэ ябуулга байһан;

4. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй 1968 оной августын 21-нэй мэдүүлгые болюулна. Юундэб гэхэдэ, энэ мэдүүлгэ ангиин талаар таарахагүй, марксисбэшэ, уг үндэһеэрээ буруу мэдүүлгэ байһан юм. 1968 оной зун тохёолдоһон байдалһаа уламжалжа союзна сэрэгүүдэй ороһон ушар Чехословакидахи социализмын хэрэгые баруунай, социализмда харша ба контрреволюционно этэгээдүүдһээ хамгаалха, социалис оронуудай аюулгүй байдал хамгаалха ниитэ зорилгоһоо, хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөнэй ангиин ашаг туһаһаа эшэ үндэһэтэйгөөр бэелүүлэгдэһэн байха. Арад зондо эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулга яашье бэшэ, Чехословакиин газар дайдые эзэмдэхэ, манай гүрэн доторхи сүлөөтэ, социалис байгуулалтые дараха гэһэн ябадал бэшэ байгаа;

5. «Высочанска съезд» гэдэгые, тэрэнэй документнүүд ба дүнгүүдые үнэнтэбэшэ гэжэ буруушаана. Нюусаар зарлагдаһан «Высочанский съезд» гэдэг КПЧ-гэй ЦК-гай зарим гэшүүдэй, КПЧ-гэй Прагын горкомой ба бусад баруунай оппортунис этэгээдүүдэй можо болоһон харша ябуулгаһаа уламжалан, КПЧ-гэй XIV онсо съездын делегадуудые хорото зорилгодо хэрэглэн, уставта зүришэн зарлагдаһан юм.

«Высочанска съезд» гэдэгые үүдхэгшэдэй ба эмхидхэгшэдэй ябуулгань Центральна Комитедэй эрхэ ба нэрэ хүндые нюусаар, хорото зорилгоор булимтарһан ябадал, ЧССР-ые социалис хани нэгэдэлтэ оронуудһаа таһалха, арад зоной социалис түйлалтануудые усадхаха замда парти болон гүрэниие оруулха зорилгоор бүхы партиин хүтэлбэриие эзэмдэхэ һэдэлгэ мүн байгаа гэжэ сэгнэнэ.

Баруунай этэгээдүүдэй хашалта баалалтын онсо оршон байдалда XIV съездын делегадуудай һунгагдаһые анхаралдаа абажа, тэдэнэй мандадуудые партиин Центральна Комитет болюулна. Зарлаха бэлэдхэлэй хэгдэжэ байгаа ээлжээтэ XIV съездэ хабаадаха делегадууд партиин уставай үндэһөөр, КПЧ-гэй ЦК-гаар тодорхойлогдоһон гуримай ёһоор, съездын урда тээхи компаниин үедэ һунгагдаха.

Центральна хиналта-шалгалтын комисси «хоёрдохи центрэй», «высочанска суглаанай» үүдхэлшэд ба эмхидхэлшэдэй ябуулгые шалгажа дүүргэхэ, тэдэниие зэмэлхэ тухай асуудал табиха;

6. Партиин ба гүрэнэй политикые сэхэ шууд бэелүүлхэ зорилгоор партиин, гүрэнэй хүтэлбэрилхы зургаануудта, КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ уялгатай ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы зургаануудта кадрнуудай талаар хубилалтануудые хэхэ зайлашагүй шухала болоһон ушарта зохихо шиидхэбэри гаргахыень КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумые уялгана.

Хубилалтануудые хэхэ шухала болоһон шалтагаан тухай КПЧ-гэй ЦК-гай ойрын пленумдэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум мэдээсэхэ уялгатай;

7. ЧССР-ые Совет Армиин сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай үүсхэл гаргахые уряалһан хандалга һайшаана.

8. 1968 ондо КПЧ-гэй эрхилһэн ажахын ябуулга тухай мэдээсэлые, 1969 оной бюджедэй проектые, дурадхагдаһан хэмжээ ябуулга оруулалсан, һайшаана.

КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй тогтоол

ПРАГА. (ТАСС). Кадрнуудай ба эмхидхэлэй асуудалнуудаар КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй абаһан тогтоолой текстые ЧТК агентство дамжуулба. Энэ пленум сентябриин 25—26-да болоһон байна.

КПЧ-гэй Центральна Комитет КПЧ-гэй Центральна Комитедэй гэшүүдһээ нүхэд Й. Сирковский, М. Микова, М. Гюбло, З. Вокроуглицкий, З. Млынарж, И. Гаек гэгшэдые, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадһаа нүхэр Ф. Власагые гаргаба гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Чехословакиин Коммунис партиһаа депутадуудай эрхээр дүүргэжэ байһан уялгануудһаань нүхэд Й. Сирковский, М. Микова гэгшэдые сүлөөлхыень Федеральна суглаандахи, Арадай палатадахи депутадууд-коммунистнуудые КПЧ-гэй Центральна Комитет уялгалба.

КПЧ-гэй Центральна Комитет нүхэд В. Прхлик, В. Славик, А. Черный гэгшэдые КПЧ-гэй Центральна Комитедэй гэшүүдһээ, Чехословакиин Коммунис партиин гэшүүдэй зэргэһээ гаргаа.

КПЧ-гэй Центральна Комитет нүхэд И. Юдол, В. Кабрна, И. Гауэр, А. Гротек, З Смолик, Я. Белая, М. Фишерова, Л. Грдинова, Л. Янковцова, Б. Кралик, академик И. Малек, академик Ф. Шорм, И. Зеленкова, Й. Зуда, Й. Борувка, Й. Свобода, Й. Шпачек, Б. Шимон, М. Бацулик, гэгшэдые өөһэдынь гуйлтын ёһоор КПЧ-гэй Центральна Комитедэй гэшүүдэй уялгаһаа сүлөөлбэ.

КПЧ-гэй Центральна Комитет нүхэр А. Дубчегые КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүнэй уялгаһаа сүлөөлөөд, КПЧ-һээ депутадай эрхээр ээлжэ байһан тушаалһаань дуудан бусаахые Федеральна суглаандахи коммунистнууд-депутадуудые уялгалба.

КПЧ-гэй Центральна Комитет нүхэр Ш. Гашпаригта партийна зэмэ тохожо, уридшалан һануулгатай донгодоляго сонсхоо.

КПЧ-гэй Центральна Комитет нүхэд О. Черник, Ч. Цисарж, Я. Карган, В. Матейчик, К. Шимек гэгшэдые Чешскэ областьнуудта партийна хүдэлмэри ударидаха КПЧ-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүдэй уялгаһаа сүлөөлөө. Нүхэр В. Гула ондоо хүдэлмэридэ ороһон дээрэһээ, Чешскэ областьнуудта партийна хүдэлмэри ударидаха КПЧ-гэй ЦК-гай бюрогой секретариин уялгаһаа сүлөөлэгдэбэ.

Нюуса һунгалтын дүнгүүдэй үндэһөөр нүхэд П. Ауэрсперг, Я. Фойтик, Г. Гумгалова, Б. Хнеупек, В. Кошарж, И. Лабутева гэгшэдые КПЧ-гэй Центральна Комитедэй кандидадууд байһыень гэшүүд болгохо тухай дурадхалые КПЧ-гэй Центральна Комитет һайшаагаа.

КПЧ-гэй Центральна Комитет, нюуса һунгалтын дүнгүүдэй үндэһөөр, нүхэд Д. Ганес, Ф. Гамоуз, В. Гула, Й. Кемпной, Я. Марко, М. Моц, С. Пеннигерова гэгшэдые КПЧ-гэй Центральна Комитедэй гэшүүд болгон сэхэ оруулба.

КПЧ-гэй Центральна Комитет, нюуса һунгалтын үрэ дүнгүүдэй үндэһөөр, нүхэр Й. Кемпной гэгшые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн болгон баталхатаяа хамта, ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан тэрэниие КПЧ-гэй ЦК-гай Секретариадай гэшүүнэй ба секретариин, мүн КПЧ-гэй ЦК-гай сурталай комиссиин түрүүлэгшын тушааһаа сүлөөлбэ.

КПЧ-гэй Центральна Комитет, нюуса һунгалтын дүнгүүдэй үндэһөөр, нүхэд Й. Кемпной, Й. Корчак, Д. Кольдер, О. Швестка, А. Капек гэгшэдые Чешскэ областьнуудта партийна хүдэлмэри ударидаха КПЧ-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд болоһыень батлба. Гэхэтэй хамта А. Капек Чешскэ областьнуудта партийна хүдэлмэри ударидаха КПЧ-гэй ЦК-гай бюрогой секретаряар баталагдаа.

Чехословакиин Коммунис партиин хүдэлмэрилэгшэдые гүрэнэй ба засагай тушаалнуудта томилолгын талаар хэгдэһэн хэдэ хэдэн хубилалтануудые КПЧ-гэй Центральна Комитет мүн лэ һайшаагаа.

КПЧ-гэй ЦК-гай ХАНДАЛГА

ПРАГА. (ТАСС). Совет Армиин Чехословакиие сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойн нэрэ хүндэлэлдэ зорюулан, ажалай эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүлхые уряалһан Хандалгые Прагада боложо дүүрэһэн КПЧ-гэй ЦК-гай пленум һайшаагаа. Мүнөө үе сагта ороной хүгжэлтэдэ эгээн шухала — амгалан ажана байдал, үнэн сэхээр ажаллаха ябадал ажалаараа, ажалдаа хандалгаараа хангахыень коммунистнуудые, профсоюзуудай гэшүүдые, Национальна фронтын эмхинүүдэй болон Национальна комитедүүдэй гэшүүдые, хүдэлмэришэдые, кооперативуудай тарияашадые, интеллигенциие, эхэнэрнүүдые, хуушан үеын түлөөлэгшэдые болон залуушуулые бидэнэр уряалнабди гээд хандалга соонь хэлэгдэнэ. Оронойнгоо экономическа байдалые һайжаруулгада түргэнөөр, ашаг үгэсэтэйгөөр нүлөөлхын тула хүдэлмэришэн бүхэн тодоор, наринаар бодомжолжо үзэхэ зэргэтэй. Эдэ эрмэлзэл оролдолгонуудай үрэ дүнгүүд манай экономикодо, манай арадай эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ туһалха байна.

Түсэбһөө гадуур 50 мянган тонно нүүрһэ малтан гаргаха уялга абаһан, республикые Совет Армиин сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалһан Карвин хотодохи Майн 1-нэй нэрэмжэтэ шахтын коллективэй үүсхэл ямараар ажаллаха байһанай тодо жэшээ боложо үгэнэ. Бусадшье предприятинууд иимэрхүү үүсхэл гаргаа гээд хандалга соонь тэмдэглэгдэнэ.

Центральна Комитет ажалай энэ үүсхэлые үндэрөөр сэгнээд, оронойнгоо экономикын хүгжэн һалбархые хүсэгшэдтэ, бүхы ажалшадта хандажа, ажаллаадаг газартаа эдэбхи үүсхэл гаргажа, экономико һайжаруулхын тула тодорхой хубитаяа оруулхыень уряалан хандана.

Центральна Комитет бүгэдэ арадай үүсхэлые бүхы коммунистнуудай толгойлхыень уряалаад, республикын ойн баярай жэлдэ эрхэтэн бүхэн өөрынгөө хэрэгүүдээр социализмын түйлалтануудта үнэн сэхэ байһанаа харуулха, социалис орондоо бодотоор дурладаг байһанаа элирхэйлэн харуулха гээд этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ Ж

„... В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэдээ, партийна организацинууд бүхы коммунистнуудай марксистско-ленинскэ эрдэм болбосоролые дээшэлүүлхэ, революционно теориие үргэн олон коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгые улам шангадхаха ёһотой“.

(«Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолһоо).

ХЭЗЭЭ ХЭЗЭЭНЭЙХИҺЭЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР

Партийна һуралсалай шэнэ жэлые хэзээ-хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр угтаха хүсэлэнтэйгөөр Улаан-Үдын Октябрьска райком горитой хүдэлмэри ябуулаа.

Политическэ 20 эхин һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха 69 һургуули, мүн теоретическэ 40 семинар һуралсалай шэнэ жэлһээ хүдэлжэ эхилхэнь. Хамта дээрээ 3148 ажалшад, тэрэ тоодо 2372 коммунист тус һургуулинуудта һураха болоно. Тиихэдэ манай районһоо 160 хүн марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй нэгэдэхи курсда һуража эхилээ.

Партийна организаци бүхэн партийна бюро, суглаа үнгэргэжэ, эрдэм бэлэдхэлээр һайн коммунист, партийнабэшэ эдэбхитэдэй дундаһаа пропагандистнарые шэлэн баталаа. Нилээд олон пропагандистнарай хэдэн жэлэй турша соо таһалгаряагүй һурагшадтаяа хүдэлдэгынь һайшаамаар. Жэшээлхэдэ, А. М. Попова (20-дохи һургуули), Н. Н. Кубышкин (медучилище), Н. И. К...лова (Буряадай геологическа управлениин лаборатори), В. С. Бакирев (Улаан-Үдын № 2 автотранспортна ажахы), А. Е. Курбатов (хүдөө ажахын техникум), Н. Н. Дудеев (милициин таһаг), А. И. Турушев (31-дэхи һургуули) болон бусад пропагандистаар ажаллаха дүй дүршэлтэй боложо, шадамар бэрхээр хэшээлээ үнгэргэдэгөөрөө илгардаг. Һуралсалай шэнэ жэлһээ манай райондо 210 пропагандистнар хүдэлжэ эхилхэнь. Эдэнэрэй 70 процентнь дээдэ һургуули дүүргэһэн мэргэжэлтэд.

Пропагандистнарта теориин ба методическа талаһаа туһа үзүүлжэ байха «Пропагандистска шадабариин һургуули» дүрбэдэхи жэлээ хүдэлхэнь. Пропагандистын хүдэлмэриин дүй дүршэл, педагогико ба психологиин асуудалнууд, В. И. Ленинэй зарим номуудые гүнзэгыгөөр шудалалга, мүн Советскэ Союзай гадаадын ба дотоодын политикые тайлбарилһан лекци, хөөрэлдөөнүүд энэ һургуулиин хүдэлмэриин түсэбтэ оруулагданхай. Мүн тиихэдэ ажахынуудай, промышленна предприятинуудай түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдээр саг үргэлжэ мэдээсэл хэгдэжэ байхаар түсэблэгдэнхэй юм.

КПСС-эй райкомой партийна кабинедэй дэргэдэ пропагандистнарта туһа хүргэжэ байха 20 хүнһөө бүридэһэн тусхай методическа совет бии юм. Энэ совет дүрбэн бүлэг боложо хубаарилагданхай. Нэгэдэхи бүлэгынь пропагандистнарай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлжэ байха. Хоёрдохинь залуу пропагандистнарта туһа хүргэхэ, гурбадахинь — комсомольско кружогуудай пропагандистнарта, тиихэдэ дүрбэдэхи бүлэгынь «Пропагандистска шадабариин һургуулида» секционно хүдэлмэри ябуулжа байха зорилготой.

Тусхай программын ёһоор политическэ эхин һургуулинуудта 4, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха һургуулида табан секци хүдэлхэ юм.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ коммунистнуудай һуралсалые илангаяа һайнаар эмхидхэжэ, агууехэ багшын һургаал заабаряар бүхы ажал хэрэгээ эрхилхэ ёһотойгоо пропагандистнар түгэс ойлгоно.

Е. ШЕЛОМЕНЦЕВА,
КПСС-эй Улаан-Удын Октябрьска райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

КПСС-эй Улаан-Удын городской комитет партийна гэгээрэлэй системэдэ хүдэлдэг пропагандистнарай 16 ... минар һаяхан үнгэргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус семинарай нэгэ секциинхид хэшээлдээ харуулагдана.

Е. ЗАХАР...

ХҮСЭД БЭЛЭДХЭЛТЭЙ

Мүнөөдэр Гусиноозерск хотын, мүн аймагай бусад промышленна предприятинуудай партийна организацинуудаар һуралсалай шэнэ жэл эхилжэ, политһургуули, семинарнуудта түрүүшын хэшээл үнгэргэгдэхэнь. Тиихэдэ колхоз болон совхозуудай, хүдөөгэй бусад партийна организацинуудай коммунистнууд октябриин 15-һаа һуралсалдаа орохо болоно.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ Сэлэнгын районой партийна организацида 20 эхин политһургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха 77 һургуули, 13 теоретическэ семинар хүдэлхэ юм. Хамта 1300 гаран коммунистнууд, 600-аад партийнабэшэ эдэбхитэд һуралсажа, өөһэдынгөө политическэ эрдэм мэдэрэл дээшэлүүлхэ дуратай байһанаа мэдүүлбэ.

Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада эхин политһургуулинуудай тоо нилээд олошороо. Мүн һуралсаха дуратай коммунистнуудай тоо 100 гаран, партийнабэшэ эдэбхитэдэй тоо 300-аад хүнөөр олон болобо.

Эндэ гайхалтай юумэн байхагүй. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байһан жэлдэ хүн бүхэн агууехэ багшын үзэл бодолой, мүнхэ һургаалай баялигтай танилсаха, зохёолнуудынь шудалха, захяа заабаринь бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаха хүсэлэнтэй байна бшуу.

Коммунистнуудай һуралсал эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ пропагандистнууд шэлэн томилогдонхой. 110 пропагандистын 75-ниинь дээдэ, бусадынь дунда эрдэмтэй. 35 нүхэд энэ хүдэлмэридэ 5-һаа дээшэ жэлнүүдтэ ажаллажа байгаа юм. Тэдэнэй дунда аймагай партийна организацида мэдээжэ болоһон нүхэд Р. Ц. Найданов (Загастайн дунда һургуули), И. Ф. Рогов (Южные электрические сети), А. Т. Тенетова (Гусиноозерск хотын дунда һургуули), И. В. Еранский (Сэлэнгын совхоз), В. М. Горлов (шахтоуправлени) болон бусад болоно. Эдэ нүхэднай пропагандистын тон ехэ дүй дүршэлтэй, жэл бүридэ ажалдаа һайн үрэ дүн түйладаг юм.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэхэ асуудал партийна суглаанууд, парткомой заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, үнгэрһэн жэлэй дүн согсологдоһон, энэ жэлдэ шиидхэгдэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байгаа. Гол анхарал политһургуули, семинарнуудые зүбөөр бүридхэхэ, пропагандистнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ хандуулагдаһан байна.

Түрүүшын энэ зорилго бараг шиидхэгдээ гээшэ. Политһургуули, семинарнууд һурагшадаар бүридхэгдэжэ, партийна суглаанууд дээрэ баталагданхай. Сентябриин хуушаар марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулинуудай пропагандистнарай 5 үдэрэй семинар КПСС-эй райкомдо үнгэргэгдөө. Семинарай түгэсхэлдэ эндэ партийна организацинуудай секретарьнар уригдажа, «Һуралсалай шэнэ жэлдэ партийна организацинуудай зорилгонууд» гэһэн асуудал алишье талаһаа зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Саашадаашье, һуралсалай ябажа байха үедэшье пропагандистнуудай һуралсалда анхарал ходо табигдажа байха. Партийна организаци бүхэндэ пропагандистнуудые бэлдэхэ, мэргэжүүлхэ түсэб зохёогдонхой. Заримдаа нэмэл хэшээл үнгэргэгдэхөөр, методическа совет дээрэ али нэгэн темээр пропагандистна... лекци, хөөр... болохоор ... Мүн тэдэ...

мэргэжэл шадабари... хэ хэрэгтэ горитой ... дуулжа, туһалха ... Ушар юуб гэбэл, ... дистнарай дунда ... най, дүй дүршэл... нүхэд бии гээшэ. ... жатайгаар хүмүү... гандистын орёо бэр... дадхаажа, дүй дүр... шэ маанадай шуха... дай нэгэн болоно.

Гадна политиче... эмхидхэлэй талаа... гээшэ тон ехэ удха... гэрһэн жэлдэ зари... нуудта хэшээлынь ... гаанаар таһалдадаг, ... хэшээлһээ гээгдадаг ... рин шэнэ ... һэн түрүүшын ... политһургуули, теор... минарнуудай хүдэл... һоо шанга хинал... Энэ зорилгоор айма... недельнигэй үдэр ... комсомолшууд, пар... эдэбхитэдэй һуралс... тогтоогдобо.

В. И. Ленинэй 10... баярай жэлдэ ... һуралсал хэзээ ... эмхи гуримтайгаар, ... үндэр хэмжээндэ ... лэнтэйбди.

Б. Ц...
КПСС-эй ...
райкомой ...
гэгээрэлэй кабинеди...

БҮРИ ҺАЙНААР ҺУРАЛСАХА

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 ... ойн баяр дүтэлжэ байна. Энэ ойдо бэлэдхэлэй үедэ хүн бүхэн В. И. Ленинэй ажаһуудал, ажал ябуулгатай танилсахаяа, тэрэнэй теоретическэ һургаалые, партиин түүхэ болон политикые гүнзэгыгөөр шудалхые ехээр хүсэдэг боложо байна.

Энэ һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлыень би өөрынгөө хүтэлбэрилдэг марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулиин һурагшадай жэшээ дээрэһээ элитээр харанаб.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой заводоуправленидэ эмхидхэгдэһэн энэ һургуули мүнөө зургаадахи жэлээ ажаллаха юм. Философиин 2-дохи хубиие — историческа материализм шудалха болонобди.

Хамта 20 хүн, тэрэ тоодо партийна бэшэ 6 нүхэд һуралсана, бултадаа өөһэдынгөө политическэ эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тон анхаралтайгаар, харюусалгатайгаар хандадагынь һайшаалтай. Үнгэрһэн 5 жэлэй туршада манай һургуулида хэшээлнай нэгэшье таһалдаагүй, али нэгэн нүхэрэй шалтагаангүйгөөр хэшээлээ гээһэниинь һананагүйб. Хэшээлэй үдэр — понедельник гэжэ булта мэдэнхэй, тиимэһээ энэ үдэртэ элдэб суглаа зүблөөн зарлагдадаггүй.

Хэшээл бүхэнөө һонирхолтойгоор үнгэргэхын тула бултадаа — пропагандист, һурагшадшье оролдодог байнабди.

Жэшээлхэдэ, социализмын политическэ экономиин асуудалнуудые үзэхэдөө, заводойнгоо, мүн зарим цехүүдэй хүдэлмэриһөө тодорхой жэшээ баримтануудые харуулхые оролдодог һэмди. Диалектическэ материализм шудалхадаа, заводой коллективэй, партийна болон профсоюзай организациин ажабайдалтай холбожо, философиин категори болон хуулинуудые тайлбарилхада, һурагшадта дүтэ, ойлгосотой боложо угадаг һэн.

Үзэһэн, шудалһанаа дабтахадаа миин нүхэр ёһоной хөөрэлдөө хэхэдэ зүйтэй гэжэ би һанагшаб. Һурагшадшье энээндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлэхэ, арсалдаад, тоосолдоодшье абаха. Зүгөөр, һүүлээрнь зүб тобшолол хэжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Һурагшад нүхэд Парахина, Гаврилова болон бусад иимэ хөөрэлдөөндэ ехэ эдэбхитэйгээр оролсодог, һониин баримтануудые, жэшээнүүдые шадамараар хэрэглэжэ, өөһэдынгөө ойлгоһониие тайлбарилан харуулдаг байгаа.

Заримдаа, шэнэ асуудалда орохо доо лекци хэхэ даабари һурагшадта үгэхэдэ бүришье таатай байдаг. «Промышленна предприяти, цех, бригадануудта — ажахын тоосоо» гэһэн темээр нүхэр А. К. Коваленкодо элидхэл хэхэ даабари үгтэһэн байгаа. Иимэ даабари абахадаа нүхэр Коваленко зарим цех, бригадануудта ошожо, үйлэдбэритэйнь, ажалайнь аша үрэтэй танилсаһан, ажахын тоосоо хайшан

гэжэ нэбтэрүүлжэ байһаниинь шэнжэлһэн, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэһэн байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, би өөрөө иимэ ехэ хүдэлмэри хэжэ үрдихэгүй байгааб.

Элидхэлынь тон һонирхолтой, өөрын тобшолол, һанамжа дурадхалнуудтай байжа, һурагшадые һонирхуулһан, ехэ хөөрэлдөө үүсхэһэн байгаа.

Философиин асуудалнуудта оро-хынгоо урда тээ би нэгэ бага һанаата болоо һэм. Ушарынь гэбэл, һурагшаднай урдань энэниие шудалаагүй, иимэ асуудалнуудтай дайралдаагүй байгаа. Зүгөөр философёор түрүүшынгээ хэшээл дээрэ һанаагаа миинтэ зобоһоноо мэдээ бэлэйб. Һурагшаднай бултадаа ехэл һонирхолтойгоор, дуратайгаар шэнэ материал шудалжа ороо һэн. Хэшээлнай хараалагдаһан хоёр часһаа үлүү саг үргэлжэлөөшье һаань, тэр тээшээ ярараха хүн байдаггүй, хөөрөөшье анхаралтайгаар шагнаха, бэшэжэ абаха. Һүүлээрнь гэртээ табиһан конспектэ харуулжа, шамтай зүбшэхэ.

Һуралсалдаа хүнүүдэй иимэ оролдосотойгоор хандажа байхыень харахадаа баясахаш — шинии өөрыншье оролдолго талаар ошоногүй ха юм.

Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулида 5 жэлэй туршада һуралсаһан олон нүхэд мүнөө үгэ хэлэхэдээ бэрхэ, политическэ эрдэмээрээшье хэнһээшье дутуугүй, ямарханшье асуудалаар элидхэл, политическэ мэдээсэл хэжэ шадаха болонхойнууд. Мүнөө үедэ һурагшад А. К. Коваленко, О. М. Иванова, Е. Д. Слугинова, Л. С. Беседина гэгшэд политическэ ба экономическа асуудалнуудаар элидхэлнүүдые өөһэдөө бэлдэжэ хэнэ.

Иигэжэ манай хүн зон алишье талаараа ургана. Энээндэ марксистско-ленинскэ теори туһална. Һуралсалай шэнэ жэлдэ манай һурагшад бүри һайнаар һуралсаха хүсэлэнтэй.

Н. ГАСЬКОВА.
ЛВРЗ-гэй пропагандист.

О

Каменскын асбесто-цементын зүйлнүүдые бүтээдэг заводой партийна организацида эмхидхэгдэһэн марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулида Алексей Михайлович Таракановский хоёрдохи жэлээ пропагандистаар хүдэлхэ зуураа, дүй дүршэлтэй, һурагшадтаа хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. М. Таракановский.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

КОММУНИСТЫН НАНГИН УЯЛГА

Манай Хорин аймагай совхозуудай, промышленна предприяти болон, эмхи зургаануудай партийна организацинуудаар политическэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл дүүрэжэ байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ политһургуули, семинарнуудай бүридхэл дахинаа шалгагдажа түрүүшын хэшээлнүүдые түлэг бэлэдхэлтэйгээр угтаха тушаа хэмжээнүүд хараалагдажа байнхай. Энэ асуудал парткомой заседанинууд дээрэ, коммунистнуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Хүрбын совхозой (парткомой секретарь Д. Л. Вахрушев), Анаагай (парткомой секретарь Р. Ж. Шангинов) совхозуудай партийна организацинууд коммунистнуудай һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ энэ жэлдэ тон ехэ анхарал хандуулһан байна. Үнгэрһэн жэлэй дүн партийна эхин организаци бүхэндэ бүри май, июнь һаранuудта зүбшэн хэлсэгдэһэн, шэнэ жэлдэ бэлдэхэ, шиидхэхэ асуудалнууд тодорхойлогдоо бэлэй.

Тингэжэ коммунистнуудтай һуралсаха дуратайшуултай парткомой болон партийна бюрогой гэшүүд, политһургуули, кружогуудые хүтэлбэрилхэ пропагандистнууд дахинаа хөөрэлдэжэ, энэ жэлдэ хэнэй, хаана һуралсахань шиидхэгдэһэн юм.

1969—1970 оной һуралсалай жэлдэ политическэ һуралсалай элдэб звенодо аймаг дотор хамта 1142 хүн, тэрэ тоодо 823 коммунист, 139 комсомолшууд һуралсаха болонхой.

Һуралсал КПСС-эй ЦК-гай тодорхойлһон түхэлөөр үргэлжэлүүлэгдэхэ болоно. Жэшээлхэдэ КПСС-эй ЦК-гай болон Советскэ правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүд эхин политһургуулинуудта шудалагдаха юм. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха 30 политһургуули 4-дэхи жэлээ хүдэлжэ, капитализмын политическэ экономиин асуудалнуудые шудалжа эхилхэнь. Философиин асуудалнуудаар 11 политһургуули хүдэлхэ байна.

Гадна партийна-ажахын эдэбхитэдэй районой партийна һургуули, В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха теоретическэ 8 семинар байгша ондо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

Коммунистнуудай политическэ һуралсал зүбөөр эмхидхэжэ, хэшээлынь гүн удхатайгаар, тодо һонороор, ойлгосотойгоор үнгэргэжэ байхын тула һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй пропагандистнуудые шэлэн олохо хэрэгтэй байһан. Хамта 75 пропагандистнар, районой партийна һургуулида зааха 7 багшанар КПСС-эй райкомой бюрогоор томилогдонхой. 75 пропагандистымнай 13-ниинь дээдэ, 26-ниинь хүсэд бэшэ дээдэ эрдэмтэй нүхэд юм. Хэрэг ажалаарнь абажа харабал, гол түлэб багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд байха. Диплёмхы олониинь хэдэн жэлэй туршада коммунистнуудай һуралсал хүтэлбэрилжэ, пропагандистын дүй дүршэлтэй болоһон зон.

Тиибэ, ябабашье һуралсал эмхидхэхэ, юрэнхы политическэ эрдэм мэдэрэлээ, методическа шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь саг үргэлжэ туһалжа байха гээнэ КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагай, партийна комитедүүдэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Энээниие хараадаа абажа, партиин райком 1969—1970 оной һуралсалай жэлдэ пропагандистнуудай һуралсал эмхидхэхэ хараа түсэб зохёогоод, бэелүүлжэ эхилбэ. Сентябриин 22-һоо тэдэнэртэй табан үдэрэй семинар боложо үнгэрөө. Энэ семинар дээрэ «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай», «Һуралсалай шэнэ жэлдэ пропагандистнуудай зорилго тухай» гэһэн элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Мүн теоретическэ хэдэн асуудалнуудаар һонирхолтой лекцинүүд уншагдаба.

Иимэ семинарнууд декабрь, февраль һаранuудта үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Гадна КПСС-эй райкомой, совхоз болон леспромхозуудай парткомуудай дэргэдэ дүй дүршэлтэй пропагандистнарһаа бүридэһэн методическа соведүүд байгуулагданхай. Пропагандистнуудта хэрэгтэй шухала материалнууд тэндэ суглуулагдажа, зарим темэнүүдээр хэшээл үнгэргэхэдэнь заабари зүбшэл үгтэжэ байха. Гадна эдэ соведүүдэй гэшүүд зарим политһургуулинуудта нэмэл хэшээл бэлдэлсэжэ, үнгэргэлсэжэ байхаар түсэблэгдэнэ. Жэшээнь, декабрь һарада Анаагай совхоздо, февральда — Үдын совхоздо иимэ хэшээлнүүд зарлагдажа, хүршэ партийна организацинуудһаа пропагандистнар уригдаха байна.

Политһургуули, теоретическэ семинарнуудай түрүүшын хэшээлнүүдтэ КПСС-эй райкомой бюрогой пленумэй гэшүүд, партийна эдэбхитэд байлсаха юм. Саашадаашье эдэ нүхэдые коммунистнуудай һуралсал хинан шалгаха хүдэлмэридэ хабаадуулжа байхабди.

Байгша ондо коммунистнуудай политическэ һуралсал В. И. Ленинэй ойн баярта бэлэдхэлэй түлэг дундаа ябажа байһан үедэ эхилхэнь. Энэ ушар партийна организацинуудта тон ехэ харюусалга даалгана гээшэ.

Багша Ленинэй һургаалые гүнзэгыгөөр шудалжа, тэрэниие ажал хүдэлмэридөө шадамар бэрхээр хэрэглэжэ һураха гээшэ коммунист бүхэнэй нангин уялга болоно.

Энэ уялгаа дүүргэхэ хэрэгтэнь коммунистнуудта, эдэбхитэдтэ партийна организацинууд, партийна пропагандистнууд али болохоор туһалха зэргэтэй.

М. БАШЛЕЕВ,
пропаганда ба агитациин КПСС-эй Хорин райкомой таһагые даагшын орлогшо.

Оролдосотойгоор хандахада—ойлгосо...

Хоёрдохи жэлээ эхин политһургуулида һуралсахамни. Үнгэрһэн жэлдэ В. И. Ленинэй биографитай танилсаһан, КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын гаргаһан шухала шиидхэбэринүүдые шудалһан байнабди.

Энээнэй урда тээшье би бага зэргэ һуралсадаг байгааб. Мүнөө үеын байдал шудалха кружогуудта ябагдаа бэлэй. Теэд иимэ кружогууд урдань байгуулагдаһан нэрэтэй боложо, 2—3 хэшээл үнгэргэгдөөд лэ ажалаа дүүргэдэг байгаа бшуу даа. Бидэнэр һурагшадшье тингээд лэ һанаагаа амардаг, манһаа һурана гүш, али үгы гү гэжэ хүтэлбэрилэгшэднай һурадагшьегүй һэн. Һүүлээрнь һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэдэ шамайе дахин тэрэ кружогтошье оруулһан байха.

Харин нёдондо маанадай һуралсал ёһотоор эмхидхэгдээ гээшэ ха. Би урда жэлнүүдтэ барилгын управленидэ хүдэлдэг байгааб, нёдондоһоо хүдөө ажахын институдай ажахын таһагта ажалланаб.

Үнгэрһэн жэлэй октябриин 1-дэ бидэнэртэй түрүүшын хэшээл хэжэ, саашадаа арбан хоногтоо нэгэ дахин суглархаар хэлсээ бэлэйбди. Хэшээлнайшье хараалагдаһан болзортоо ходо боложо байгаа. Ленинэй намтар шудалхынгаа хажуугаар, газетын һонинууд тухай, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд тухай мэдэжэ абахаш. Тиихэдэшни урдань ойлгодоггүй, миин лэ тиимэрхүү юумэ боложо байгаа юм бээзэ гэжэ тухайлдагшни тодо һ... хэ. Нихэдээл би политическэ һуралсал хүн бүхэн... бүхэндэ аргагүй хэрэгтэй юм байна гэжэ ойлгоо һ... лахамниб — заа зуухан юумэ ойлгодог байгааб, зүг... һыень хүсэд ойлгодоггүй байгаа бшууб даа.

Һуралсаха сүлөө олдоногүй гэжэ зарим нүх... түрүүшээр өөрөөшье иимэрхүү һанаанда абтадаг һ... рэгтэй, ажалнайшье тиимэ хүнгэхэн бэшэ. Үшөө һ... нош — хаана үрдигдэхэ юм гэжэ бодохош. Зүгөөр ... шоо.

Арбан хоногто 1—2 час сүлөөтэй сагаа олоод... шээлэй хэзээ болохые эртээнһээ мэдэнэ ха юмш. ... гөө сагые түсэблэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ багша Ленинэй намтар шудалал... бди. Агуухэ багшынгаа алдарта 100 жэлэй ойе ... дэжэ байхадаа Ленинэй ажабайдал, ажал ябуу... нии багшын захяа заабаринуудай ямараар д... дүүлэгдэжэ байһан тухай олон, ехэ юумые мэдэжэ ... хүрэнэ. Дуратайгаар һуралсахада, ойлгосотойшье ... лэлтэй.

В. С...
шэрдэгшэ, эхин политһургуул...

ХОДО ТЭМСЭЛ СООГУУР

ОЧЕРК

1.

...депогой машини-...нуудые заһаба-...удэрые хэзээдэшье ...гэхэдэ түрүү-...субботнигой бо-...ой ойе тэмдэглэ-...худалхэсэ суглараа ...һайндэртэ бэл-...мэтэ булта хүдэл-...хэзээнэйхиһээ эртэ ...Тэдэнэр локомо-... үндэр һаруул ...Булганай шэг ...шье, дорюуншье. ...рилэгшэд, түрүү ...цех соо бэл-...одэ гаража захал-...да залуушье, хүг-...Олон жэл соо ...мэридэ ажалла-...хүдэлмэришэдшье ...үбсүү шэмэглэһэн ...нууд наранай элшэ ...татан яларна.

...бэетэй наһа-...рыт! Ленинэй хоёр ...нь толо татажа ...шьеб зоной дун-... Булта зон тэрэ ...ребэд.

...зон үмдэһэн за-...хүбүүд дундаа юу-...эн хүхюунээр хөө-...эй ордентоһоо ню-... Гүрэнэй дээдын ...хоёр дахин хүр-...араагүй хэбэртэй. ...эннинь дүтэ зог-...хүнһөө:

...бэ? Ямар амжалта ...эй хоёр орденоор ...— гэжэ һонирхобо.

...хүбүүдые нэгэ нэ-...хаража: «Үшөөл ...байнат даа» гэ-...

...депогой суута ...ксей Петрович Во-...гэжэ ойлгуулба.

...эндэ сугларагшад ...ажалай газар ээ-...албад. Булта хү-...үдэр эмхитэйгээр ...һэн. Харин Алек-...еехи залуу хүбүүд-...аа соохие сэбэр-... Суута машинист-...хамта хүдэлһэн-...мэришэд урматай ...уулашье хүмэ-... хэбэртэй. Теэд ...наһатай Алексей ...обьев хүхюун сог-..., хүбүүдые урма-...шье тэдэнһээ ду-...

...дундуур үдэршье ...Булта хүдэлмэришэд ...һайгаар гэр байра ...ябана. Эдэнэр тон ...Магад тэрэнээ сэг-...болоо. Булта хү-...һайханаар хубсал-...эдэнэрые депогой ...ажа гараад ябана...

...саг һээшэ ааб даа. ...тохын түлөө дайн ...соогуур. үхэл бэ-... тобшын уляан ...гараа ха юмбиб-...баатар тэмсэлшэд-...мүнхэрэн унаа гэ-...доторoo уяран ...гэр тээшэ аали-... Гэнтэ Сэлэнгэ ...сэнгэлэн наадажа ...хүбүүн наһаниинь һа-...жабайдалайнгаа, ...гэртэнь хүрэтэр ...һан үнөөхи хоёр ...болобо.

2.

Алешкын эсэгэ Петр Васильевич түмэр зам харагшаар хүдэлдэг һэн. Тэдэнэр түмэр замай дэргэдэ ажаһуудаг бэлэй. Бишыхан Алешка паровозой хүндөөр уухилһаар дүтэлхэдэнь, булай шангаар хашхардаг байгаа.

— Юундэ хашхарнаш гэхэдэ, паровозһоо шангаар хуугайлха хүсэлэнтэйб,— гэжэ харюусаха. Эсэгэтэйгээ хамта шэрэм харгы дахалсан, бүхэли үдэртөө ябалсаха. Элдэб юумэ асуужа зобоохо.

Эсэстэнь:

—Машинист болохоб,— гээд шиидэнгеэр хэлэдэг бэлэй.

— Худалаар хэлэнэш. Ши һургуули үзэхэш. Инженер хүн болохош,— гэжэ байгаад эсэгэнь хүбүүгээ хүхеэн, толгойень эльбэдэг һэн. Теэд өөрөө һургуули үзөөгүйб, харин хүбүүмни заал һаа һураха гэжэ тэрэ бодомжолдог байгаа бшуу.

1920 он. Манай Улаан сэрэгшэд сагаантанине бута һамна сохижо, Верхнеудинск хотые сүлөөлбэ. Алексей Воробьев эндэхи деподо хүдэлмэришэнөөр абтажа, түрүүшын лэ үдэрһөө эдэбхитэйгээр ажаллажа захалба. Эбдэрхэй, һамна бута татагдаһан паровозууд, вагонууд депогой хашаа соо дүүрэн. «Энэ бүгэдые заһабарилжа, хэзээ хүл дээрэнь гаргаха юм»,— гэжэ һанахаар бэлэй. Габэшье булта хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ. Үшөө ажалайнгаа хойно үлэжэ, субботнигуудые эмхидхэдэг бэлэй. Нэгэ жэлэй хугасаа соо эршэмтэйгээр ажаллаһан депогой хүдэлмэришэд бүхы эбдэрхэй паровозуудые заһабарилжа, хүл дээрэнь гаргаба. Тиин паровозуудые жолоодохо машинистнууд дуталдадаг болобо. Эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэришэ зониие машинистын курсада эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри депогой хүтэлбэрилэгшэд гаргажа, залуу хүдэлмэришэн Алексей Петрович Воробьев Шэтэ хото эльгээгдээ һэн,

Тэндэ жэл шахуу һуража, машинистын үнэмшэлгэ абаад, түрэл деподоо бусажа ерээ. Энэ үдэрһөө хойшо хүсэтэ паровоз жолоодон түрүүшын ашаа шэрэжэ, Петровский завод ошоһоноо хэзээдэшье мартахагүй. Алдарта ажалайнь намтар тэндэһээл эхитэй. Тэрэнэй туһалагша Петр Наймушин үхибүүн наһанайнь нүхэр һэн. Хоюулан комсомолецууд. Эдир залуунууд. Хамаг юумэ өөрынхеэрээ тон һайнаар хэхэ гэһэн хүсэл зоригтой. Тэдэнэр «О. В»—40—41 гэһэн номертой поездоор ашаа шэрэдэг байгаа. Энэ поездынгоо хүсэ тамирые тухайлжа ерэхэдээ, хараалһан нормоһоо ехэ ашаа шэрэхэ шадалтай гэжэ шиидэбэд. Тиин ехэ ашаа шэрэжэ, үнэтэй сэнтэй түлишэ арьбалха гэһэн уряал гаргабад. Урдань оройдоо 600 тонно ашаа абадаг һаа, 800 тонно ашаа шэрэхээр шиидэжэ, Мысовая станциһаа Петровский завод тээшэ шэглэбэд.

— Дэмыл юумэ хэһэн хоёр...

— Паровоз эбдэхэнь,— гэһэн зоншье бии байба. Теэд шадамар бэрхээр поездоо жолоодоһон залуу нүхэр ямаршье аюулда оронгүй, ашаагаа хэрэгтэй газартань хүргэбэ. Энэ үүсхэлыень хаа хаанагүй, түмэр замшад нэгэн дуугаар дэмжэжэ, «комсомольско экипажуудые» эмхидхэжэ захалһан юм. Үнэхөөрөө тиигэхэдэ хүн бүхэн ямар ехэ урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор, эршэ зоригтойгоор ажалладаг һэм. Гайхалтай. Тиихэдэ Алексей Петрович Воробьев өөрынгөө туһалагшатай хамта үдэр һүниие илгангүй сүүдхэ соо хэдэн олон рейсдэ гарадаг байгаа.

1928-хи ондо сагаан хитадай үүсхэһэн зэбсэгтэ тулалдаандашье хабаадалсаа. Танк, пушкануудые шэрэжэ, харата муухай этэгээдүүдые һамна сохихо хэрэгтэ нилээд ехэ хубитаяа оруулаа.

Түрүүшын табан жэлэй түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хэды ашаа шэрээ гээшэб? Хэлэхэнь хүшэр. Недели, һараар гэр бүлэеэшье эрьенгүй хүдэлхэ саг ушардаг һэн. Тиигэхэдэ хүсэтэ поездоо жолоодоһон залуу машинист:

Урагшаа зорниш, манай поезд

Коммунада бишыха тогтохобди,

—гэжэ хонгёо шангаар дуулан, үлзы һайхан Буряад оронойнгоо уужам талын сээжэ доһолгон гүйлгэдэг бэлэй.

3.

Дай жүрөөдэһэн немец фашистнар Эхэ орондомнай добтолон орожо, завод, фабрикануудые эзэмдэн абахаар һэдэбэ. Коммунист Василий Петрович түрүүшын лэ зэргэдэ. Буу барижа харата немецүүдээр тэмсэжэ захалба. Нэгэтэ болоһон ушар хэзээдэшье мартагдадагтүй. Тэрэ өөрынгөө командиртай суг тагнуулда гараба. Набтархан шэлэ дабаад, һөөг бургааһан руу шурган оробо. Тэрэнэй хойно ябаһан командирай һөөг соо орохынь тэндэ, хажуу талаһаань немецүүд буудажа, шархатааба. Командирынь хүдэлхөө болёод хэбтэнэ. «Нүхэрөө абарха хэрэгтэй» гэһэн бодол сахилгаан түргеэр түрэбэ. Теэд немецүүд дахяад буудаһагүй. «Минии эндэһээ гарахыем хүлеэнэ хаш»,— гээд Алексей шэбшэнэ. Гэнтэ үндэр болдогой саана түмэр малгай ялас гэжэ харагдаба. «Бидэниие амидыгаар лэ бариха хүсэлэнтэй. Арайш бүтэхэгүй»,— гэһэн бодол толгой соонь түрэбэ. Тэрэ үбэрһөө хоёр граната гаргажа, хойно хойноһоонь шэдээд, үни хүлеэнгүй шархатаһан нүхэрөө үргөөд, дүтын ой худар гүйшэбэ.

Ойро зуура тэбдэһэн немецүүд Алексей Петровичой түрүүшын нарһанай саана орохын тэндэ буудажа эхилбэ. Гэнтэ хүлынь халуу бусалжа, һалд гэшэбэ. Тэрэ нүхэрөө арай шамай модоной саана шэрэжэ оруулба. Хэдэн немецүүд шанга шангаар хашхаралдан, сэхэ урдаһаань гүйлдэжэ ябана.

— Нэтэрһэн нохосууд. Тиимэ бэлэхэнээр танай гарта орохогүй байхабди,— гэжэ шэбшэн, нэгэ нэгээр немецүүдые буудажа эхилбэ. Хоёр талаһаа шанга буудалдаан болобо. Уданшьегүй хоёдохи тобшо Алексей Петровичой зэмыень шархатааба. Шархаяа уяха сүлөөгүй. Немецүүд дүтэ орожол ябана. Тэрэ өөр тухайгаа мартаһан хэбэртэй. Гүйгөөд ерэһэн лэ немецүүдые буудаад унагаана. Энэ үедэ дайсадай ара талаһаа манайхин добтолжо үй бута сохибо. Үхэлөө олоһон хэдэн арбаад немецүүд хоёр сэрэгшын урда газар тэбэреэд хэбтэнэ. Эгээл энэ үедэ шуһаа ехээр гээһэн Алексей Петрович мэдээ алдаба. Һүүлдэ госпиталь соо мэдээ ороходоо, өөрынгөө командиртай зэргэлээд хэбтэбэ. «Хоюулан амиды мэндэ үлөө ха юмбибди. Һайн гээшэ. Үшөөл тэмсэхэ хаба шадал бии ха юм»,— гэжэ тэрэ бодомжолно. Иимэ баатаршалга гаргаһанайнь түлөө манай парти, правительство сэрэгшэ Алексей Петровичто гурбадахи шатын «Алдар» орден барюулаа һэн.

Госпитальдо аргалуулһанай удаа фронт [illegible], аргалагша врач миһэрэн.

— Нютагаа бусаха болоош. Хуушан ажалдаа хүдэлхэш,— гэбэ.

Алексей Петрович түрэл һайхан Буряад ороноо, гэр бүлэдөө бусажа ерэбэ. Люда басаганиинь томо болонхой. Улаан-Үдын түмэр замай техникумдэ һуража байба. Харин Александра [illegible] шанайхлараал наймаан а й н г а а ажалда хүдэлжэ байгаа. «Хамаг юумэн байрадаа. Мүнөө хүдэлхэл хэрэгтэй»,—гэжэ сэдьхэн, орден, медальнуудаа зүүнхэй, сэрэгэйнгээ хубсаһаар Улаан-Үдынгөө деподо ерэбэ.

Тэрэ үдэртөө түрүүшын рейсдэ гаража, хуушанайнгаа хүдэлмэри дахяад шэнээр эхилбэ. Үдэр, хоногууд, саг, жэлнүүд һубарин ошожол байгаа. Хүндэ ашаатай поезд жолоодоһон Алексей Петрович Воробьев ашаа шэрэжэ, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэгээрээ, поездоо бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шададагаараа бэшэнэй дундаһаа шалгаржал ябаа.

1954 он. Үни удаан түмэр замай хүдэлмэридэ ажаллажа, оньһон технико бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаһанайнь түлөө Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Президиумэй Верховно Соведэй Указ газетэнүүдтэ толилогдобо. Гүрэн түрынгөө дээдын хайра шагнал үбсүүндээ зүүгээд байхадаа, али зэргээр уяран баясаһанаа тэрэ хэзээдэшье мартахагүй. Урма дээрэ урма нэмэжэ, тэрэ бүри һайнаар ажаллажа захалаа.

Алексей Петрович түлишэ арьбалха гэһэн шэнэ үүсхэл гаргаба. Тэрэ халуун ууралай поршениин забһар бага болгобо. Тиин поездын хүсэн ехэ боложо, нүүрһэ багаар галдадаг болобо. Энээнэй ашаар һара соо Воробьевой экипаж 500 тонно нүүрһэ арьбалба. Хэрбээ бүхы поезднуудай машинистнууд энэ арга хэрэглээ һаа, оронойманай түмэр замшад али зэргэ нүүрһэ арьбалдаг болоо гээшэб? Тиин 1955 ондо ехэ түлишэ арьбалжа, ашаа шэрээд, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн Алексей Петрович Воробьевой үбсүүндэ хоёрдохи Ленинэй орден толорбо. Энэ түрүү машинистын дүй дүршэл шудалхаяа хаа хаанаһаа залуу машинистнууд ерэдэг һэн. Тэрэ шадаха зэргээрээ туһа хүргэдэг бэлэй.

...Хүлгөөтэй хорёод онуудай комсомолец, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, Эхэ оронойнгоо түүхэ зохёолсоһон түрүү машинист үнгэрэн ошоһон жэлнүүдээ дурсан, түмэр харгын дэргэдэ дуугай зогсоно. Үнөөхи залуу хоёр хүбүүд омогорхоншье, атаарханшье хажуудань байна.

Хүсэтэ тепловозууд тэрэнэй хажуугаар шэнгэн хонгёо аялгаар дохёо үгэн үнгэрнэ. Түмэр харгын сээжэ доһолгон мөөрнүүд түрнэ.

«Гайхалтай хүсэн байна даа. Гурбан мянган тонно ашаа [illegible] тепловозууд шэрэнэ. Табан паровозой шэрэхэ ашаан. Гайхалтайл хүбүүд энэ локомотивуудые жолоодоно. Дахяад лэ залуу болодог һаа»,— гэжэ сэдьхэн, аалиханаар түрэл городойнгоо гудамжаар гэр тээшээ алхална. Аян замай дуунай аялга шэхэндэнь шэнхинэжэл шэнхинэжэл байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ БУХЭСОЮЗНА III СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ЖАРГАЛАЙ ЗАМ

Хүдөө ажахын артелиин жэшээтэ Уставай проектые Түнхэнэй аймагай колхозуудта зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр һаяхан аймагай колхознигуудай конференци болобо.

Туранай совхозой соёлой ордон һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Эндэ аймаг дотороо хамтын ажал тогтоолсоһон, бүхы наһаараа ажаллаһан хүнүүд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, эрхим ажалшад сугларба. Конференциин эхиндэ горнын абяан зэдэлжэ, эдир пионернүүд сугларагшадта халуун мэндэ хүргэбэ.

Колхознигуудай конференцидэ табигдаһан асуудалаар, хүдөө ажахын артелиин жэшээтэ Уставай проект тухай КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Таханов** элидхэл хэбэ.

— Манай партиин ударидагша, Совет гүрэниие тогтоогшо Владимир Ильич Ленин колхозно байгуулалтын эхи табиһан байгаа. Агуу багшын зааһан арюун замаар ябажа, манай ороной ажалша тарялашад, малшан зон жаргалай дээжэдэ хүртэжэ байна.

Аймагаймнай газар дээрэ анха түрүүн хэдэн багахан, хүсэ багатай колхозууд эмхидхэгдэһэн түүхэтэй. Тэрэ сагһаа хойшо олон жэл үнгэржэ, мүнөө хүдөө нютагууднай танигдашагүйгөөр хубилаа. Жэшээнь, 1940 ондо аймагай колхоз бүхэндэ 570 гектар тарялан, 562 эбэртэ бодо мал, 660 хонин хүртэһэн. Колхоз бүхэн 3700 гектар тарялантай, 3052 эбэртэ бодо малтай, 3860 хонитой болоо. Колхозууд дунда зэргээр 11310 центнер һү, 2340 центнер мяха гүрэндэ худалдана.

Урдань хүдөө нютагай зон бэе бэеһээ холо, таһаранги, дүрбэн гү, найман ханатай орбогорхон гэртэ ажаһуудаг һэн. Харин мүнөө нютаг бүхэн болбосон түхэлтэй тосхонууд болонхой.

Колхозой гэшүүдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ материальна ба моральна урмашуулгын ехэ удха шанартай байһаниинь элеэр харагдаба. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхознигуудай ажалай түлөөһэн, салин эрид дээшэлээ. Хэрбээ 1945 ондо аймаг дотор колхозник бүхэнэй салин хүлһэн жэлдэ 1474 түхэриг байгаа һаа, 1968 ондо тэрэнь 2267 түхэригтэ хүрөө.

Бутархай жэжэ үмсын ажалтай байһан зониие хамтын ажалда дүршүүлхэ, һанаа сэдьхэлыень нэгэдүүлхэ талаар мүнөө байһан хүдөө ажахын артелиин Устав ехэ үүргэ дүүргөө. Теэд мүнөө үедэ энэ Устав хүдөөдэ болоһон социально-экономическа хубилалтануудые хүсэд хангахаа болёо. Тиимэ дээрэһээ жэшээтэ шэнэ Уставай проект зохёогдожо, бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаад, колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд дээрэ батагадан абтаха байна.

Шэнэ Устав колхозуудай нийтын зөөри хүгжөөхэ, экономическа арга боломжонуудые бүри ехээр ашаглаха шэглэлтэй.

— Жэшээтэ Уставай проект колхозуудай үйлэдбэриин хүсэ хүгжөөжэ, колхознигуудай ажабайдал һайжаруулжа, коммунизмда орохо зам нээжэ үгэнэ,— гээд нүхэр Таханов элидхэлээ дүүргэжэ, үргэн ехэ хөөрөө дэлгэбэ.

Конференциин ендэр дээрэһээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй гэшүүн, 72 наһатай Сэрэн **Мухуев** үгэ хэлэбэ.

— Модон анзаһа модон борной хэрэглэжэ, мориной хүсөөр газараа элдүүрилжэ үзөө хүм. Парти болон совет засагай ударидалгаар мүнөөдэрэй хүдөө нютаг танигдахаар бэшэ болоо.

Мүнөө манай колхоз 3500 гектар тарялантай, 2500 гектар сабшалантай, 42 тракторта, 21 комбайнтай, 25 автомашинатай, хэдэн олон бусад оньһон техникэтэй.

Жэшээтэ Уставай проектын ёһоор ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Эндэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан жэшээтэ Уставай проектые манай колхознигууд булта дэмжэнэ, гээд тэрэ мэдүүлбэ.

«Маяк» колхозһоо ерэһэн делегат Бадма Бандеевич **Бадараев**:

— Далахай нютагай 35 үрхэтэ айл 1929 ондо хоггол зөөри, адуу малаа нэгэдүүлжэ, «Осоавиахим» гэжэ хүдөө ажахын артель болон хамтараа һэмди. 70 моритой, 97 бодо малтай, 106 хонитой, 75 гектар тарялантай, 300 гектар сабшалантай байгаа бэлэйбди.

Һая эмхидхэгдэһэн артельдэ шалза мэтэ ламанар, кулагууд, ангиин дайсадай хорото ябуулга хэжэ ороходонь, ажалша зондо түйлай хүндэ болоо һэн. Харин парти, правительствын саг соогоо абаһан хэмжээнүүд эдэ муухай үзэгдэлнүүдые усадхажа шадаа.

Гол анхаралаа мал ажахыда зорюулжа, 1931 ондо нютагайнгаа үүлтэрэй 900 гунжа, хашарагуудые шэлэжэ, колхозой һаалиин фермэдэ үлөөгдэһэн юм.

Тэрэ сагһаа хойшо манай Далахайн болон Сагаан-Уһанай малай фермэнүүд аймаг соогоо түрүүлжэ ябадаг. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 килограмм һү һааха гэжэ оролдодог. Түрүү һаалишад Радна Санжихаева, А. Ангрусхаева, И. Дырбеева гэгшэд 9 һарада жэлэйнгээ түсэб дүүргэдэг.

1929 ондо колхозой гэшүүд үзэг бэшэг мэдэхэгүй, харанхы мунхаг, һарьмай арһан, жэбхүүн хубсаһатай, хара боро эдеэтэй, муухан орбогор гэртэй байгаа бэлэй. Харин мүнөө айл бүхэндэ телевизор, радиоприемник, велосипед, мотоцикл бии ха юм.

Хэрбээ 1928 ондо Түнхэнэй аймагта дээдэ һургуулитай хүн үгы байгаа һаа, мүнөө ганса Далахай нютагта хүдөө ажахын дээдэ эрдэмтэй 8 хүн ажаллана.

Колхозой шэнэ Устав соо колхознигуудай ажалай журам бэхижүүлхэ талаар онсолон тэмдэглэхэ шухала. Манай колхознигууд бүгэдөөрөө шэнэ Уставай проект һайшаана,— гэжэ Далахай нютагта түрүүшын колхозой үндэһэ табигша хэлэбэ.

Конференци дээрэ «Сибиряк» колхозой ветеран **И. Д. Попов**, «Восточные саяны» колхозой түлөөлэгшэ **В. Халхуев** гэгшэдэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр тогтоол баталагдаа. Тэрэ тогтоол дотор колхозой шэнэ жэшээтэ Уставай проект һайшаагдаһан, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе, колхознигуудай Бүхэсоюзна 3-дахи съездые угтуулан, ажалай бүтээсэ 10 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагданхай.

Ш. БАЙМИНОВ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ЗОХИХО ХЭМЖЭЭН АБТАНАГҮЙ

Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын совхозой малшад дээгүүр ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь, ажаһуудалтайнь танилсахаяа гарахадамнай, хэды дулаарга үдэршье һаа, газаа үлэ мэдэг намарай охин оронхой, ой тээшэ харахада модоной набшаһад һүүлшын хюрууда сохюулжа шарлашанхай. Малшадай зуһалангаа орхижо, үбэлжөөндөө нүүжэ байһан эгээл хаһа. Ажалша гэжэ газарай хониной отара хүрэжэ ерэхэдэмнай, шаргал улаан наран тонгойхо тээшээ болонхой, элшээ һулаһуулаад байгаа һэн. Совхозой нэгэдэхи отделениин хонишодой бригадир Цыденжаб Аздуевтай тэрэ дары уулзагдаба. Хэдэхэн һарын туршада бригадираар хүдэлжэ байһан хүн гэжэ элирээ.

—Хэдэн отара Ажалшада үбэлжэхөөр хараалагдана. Намсарай Ямпилов эхэ хонидоо, Батор Балданов хусануудаа, Долсон Цыденова хурьгадаа туужа ерэнхэй. Һаял түбхинэжэ байнабди. Үбэлдөө транзисторна радиоприемнигтой, зайн галтай байхабди. Газетэ, журналнууд хүргэгдэхэ. Автолавка юрэдөө, саг соогоо ябадаг даа,— гэжэ нүхэр Аздуев манай асуудалда харюусаа.

Гэбэшье тус отарын хонишод түхэреэн зунай турша соо нүүдэл кино хараагүй, элидхэл, хөөрэлдөө мүртэй шагнаагүй байха юм.

Ажалшаһаа балайшье холо бэшэ газарта Ушхайтын һү һаалиин фермэ оршодог юм. Долгор Рампиловна Базарова түрүү һаалишадай нэгэн. Энэ залуухан басаган ажалай яһала дүй дүршэлтэй болонхой. Табан жэлэй туршада хони харюулаад, һүүлэй хоёр жэл соо үнеэндэ ябажа байна. Эрхим һайнаар хүдэлһэнэйнгээ түлөө комсомолой Буряадай обкомой зүгһөө Монголой түүхэтэ газарнуудаар аяншалха путевко абанхай. Энэнь баһал амжалта ха юм. Тэрэ нигэжэ мэдүүлээ һэн:

— Манай фермэдэ хамта 12 һаалишад хүдэлдэг. Гэр байрамнай үбэлэй сагта дулаан, һаруул, уужам. Ажалай һүүлээр яһала хүхюун сэнгэлигээр сагаа үнгэргэдэгбди. Үдэшэ бүхэн телевизор харадаг, дуратай сагтаа радио шагнадаг, шатар, домино наададаг, газетэ, журнал уншадаг байнабди. Гэбэшье резинова сабхи үни галабай манда үгтөөгүй. Һүүлэй үедэ ороһон ехэ бороондо тухашарха ушар гараа. Мүн уһанда ороһон үбһэеэшье абахадаа ядалдаабди. Сабхи юундэ асарнагүй гээшэб?

Энэ асуудалдань Хэжэнгын аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд юун гэжэ харюусаха болоноб? Үнэхөөрөөшье резинова сабхиин һаалишадта тон хэрэгтэй байһаниинь хэндэшье мэдээжэ бэшэ аал.

Мүн һаалишан Намжилма Мантанова энээн тухай ехэтэ һанаагаа зобон хэлэнэ.

Чисаанын совхозой Булагай гүүртын һаалишад мүн лэ үбэлжөөндөө нүүжэ ерэнхэй. Фермэнь тосхонойнгоо хажуудахана юм. Һаалишадынь гэрһээ ябажа үнеэгээ һаадаг. Һаалишадынь өөһэдөө үбһэеэ жэлһээ жэлдэ хуряажа абадаг гуримтай. Булагай фермын һаалишад аймаг дотороо В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ оролсоод, энэ жэлэй найма һарын дүнгөөр түрүү һуурида гаража, үнэтэ шан, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Эндэ суута һаалишад Буянтуева, Глазкова гэгшэд хүдэлжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулжа байдаг. Һаалишадай өөһэдынь гэр байра һайн, үнеэдэйньшье байра түхеэрэгдэһэн. Элидхэл хөөрэлдөө шагнадаг, кино үдэшэ бүхэн харадаг, газетэ, журналнуудые уншажа байдаг. Теэд гансал зунай хаһада Улаан Тооромдо байхадань соёлой эдэ бүхы хүдэлмэри оройдоо шахуу хэгдэдэггүй байшоо. Радиошье бүхэли зунай туршада шагнагдангүй үнгэрэгдөө гэһэн гомдол гарана. Автолавка графигайнгаа ёһоор үргэлжэ ябажа байгаа. Харин хүн зоной ажаһуудалайнь эрилтэ, хэрэглэмжэ хангадаг машина хотон соогуур ябаад ошохоһоо ондоо юумэ үгы. Һаалишадта нэгэшье удаа ерээдүй. Һаалишад ядахадаа өөһэдөө аймагай центр ошожо, хубсаһа хунар оюулха баатай болоно. Жэшээлхэдэ, һаалишан Долгор Цыремпилова алаар май һара соо аймагайнгаа түб ошожо, плати, костюм оюулха захил хэжэ ерэһэн аад, мүнөө болотор абажа шадаагүй. Һара болгонгүй оёод асаржа үгэхэбди гэһэн байгаа. Теэд мүнөө хүрэтэрөө үгыл аад үгы.

Һаалишадай үхибүүдтэ таарамжатай хубсаһа автолавка үсөөн асарна. Кирзовэ сабхи, эхэнэрэй пальто, ковер, подушка гэхэ мэтэ наймаанда огто тоонрй гаранагүй. Ядажа ерэхэдээ хилээмээр дуталдаха саг гарана.

Эдэ бүхы дутагдал тухай совхозой, аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд хэды мэдэжэ байбашье, мүнөө болотор зохисотой хэмжээ абахаа ядаранагүй. Малшадай үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ байһан энэ хаһада эдэ эрилтэнүүдыень хангабал таарамжатай бэлэй.

Ч. ХАМАЕВ
манай тусхай корр.

БАГШАНАРАЙ ҮДЭРЫЕ УГТУУЛАН

...ИНЭЙ БАГШАНАРАЙ ...ЭГЭН

...энгэ ба Яруунын ...Хорини тарялашан ...һургуулида һура-...бэлэй. 1930 оной ...һургуули 17 һу-...жэ гараа һэмди. ...Дандар гэжэ нэ-...р үндэр, харабтар ...үүн бии һэн. Олон-...н ажалда орохо ... Тэдэнэй дунда ...рович Ширабоншье ...яа бусажа, багша ...

...Очирович багшын ...бэри дурлалаа ха-...рюо, үнэн зүрхэн-...даа дурлан, бүхы ...улагшадай нэгэн ... Яруна соо Дандар ...хүдэлөөгүй һур-...дэг. Тэрэ тон үнэн ...нэ һургуули нээг-...найдамтай, нийтын ...ходо, зоной түшэхэ ...хэрэглэгдэнэб, тэн-...багша эльгээгдэдэг. ...нэй нэгэн, ара-...й түлөөлэгшэ бо-...бшуу. Ажалдаа ...боон лэ һургуулияа ...даг нүхэрнай жэлһээ ...дээ дээшэлүүлэн, ...жуулан, олон үе ...е үзэг номдо һурган ...һэн. Багшанарай ...тэрэ үедэ залуу ...үнгэрөө бшуу. Һур-...жо һураха аргагүй, ...о багшын һургуули ...атай байгаа. Табяад ...багшанарай нилээд ...наһажаал багша ...лайжа, нэгэ һургуулида лаб түбхинэжэ ажаллаха аргатай болоо һэн.

Дандар Очирович Эгэтын «Улаан гэр» гэжэ алдаршаһан Яруунынгаа анхан түрүүшын буряад һургуули болохо эхин һургуулида директорээр ажаллаһаар хорин нэгэдэхи жэлынь гарашаба. Эгэтын һургуулиин түүхэ алдар мэдэнэбди. Үнгэрэгшэ намар энэ һургуулиин тогтоһоор 50 жэлэйнь ой тэмдэглэжэ, һургуулиин хүмүүжүүлхы үүргэ үндэрөөр сэгнэгдэжэ, олонийтын ехэ баярай суглаан болоо һэн. Эндэ хүдэлһэн багшанар, мүн тус һургуули дүүргэһэн һурагшад олоороо сугларaa бэлэй.

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй Министр С. С. Дмитриев габьяаень дурдажа, һургуулида Хүндэлэлэй грамота барюулаа һэн. Мүн «Правда» газетэдээ энэ һургуулиин 50 жэлэй ойн үнгэргэгдэһэн тухай статья уншажа, урмашаа бэлэйбди. Энэ талаар һургуулиин директор Дандар Очировичай үүргэ ехэ.

Үбсүүн дээрээ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаль яларуулһан Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша, 39 жэл соо хүүгэдэй урда, самбарай дэргэдэ таһалгаряагүй зогсоһон Дандар Очирович Ширабон мүнөө 60 наһа хүрэбэшье, үнөөхил хүнгэн сарюун, халима наада зугаагаа үргэлжэлжэ, һургаал, юрөөл боломо хөөрөөгөө дэлгэжэ, багшанарай нэгэн ябаһан зандаа.

Цокто НОМТОЕВ,
Үльдэргын дунда һургуулиин директор,
Социалис Ажалай Герой.

Репортаж

ГАЛУУТА НУУРАЙ ЭРЬЕДЭ

Газарай гүн сооһоо галта шулуу малтадаг хүдэр дорюун хүдэлмэришэ зон Галуута-Нуур хотодо ажаһуудаг. Эдэнэр нүүрһөөр Буряадай промышленностиие хангана. Тиин жэлһээ жэл бүри эндэ нүүрһэн ехээр малтагдана. Эдэнэр оньһото техникэ үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлэн, нүүрһэнэй өөрын үные хямдаруулна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай һайндэрые ажалай ехэ амжалтаар угтаха гэжэ нүүрһэшэн бүхэн эрмэлзэнэ. Нормоһоо ехэ нүүрһэ малтаха гэжэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, тэдэнэр дундаа мүрысэн хүдэлнэ. Теэд оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула һайн мэргэжэлтэй болохо хэрэгтэй. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилгоор нүүрһэшэд үдэшэндөө һурана. Тусгаар номуудые шудална. Байгша оной түрүүшын хахад соо аяар 250 нүүрһэшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ гараһан байна.

Ажалаараа алдаршаһан түрүү хүдэлмэришэд эндэ олон. Тэдэнэр үдэр бүринтөө нормо холо үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. Газарай хүрьһэ тэһэлдэг Михаил Васильевич Ержин түрүүшүүлэй тоодо ородог. Хатуу хүрьһэнэй тудахада, тэрэниие тэһэлжэ, нүүрһэшэдтэ харгы зам гаргадаг энэ хүдэлмэришэнэй аша габьянь тон ехэ. Тэрэ мүн лэ сүлөөтэй сагтаа олоной хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, амар һуудаггүй хүн юм. Тиимэһээ хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй. Тэрэ 2/5 шахтын арадай хиналтын таһагай түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдэһэн байна. Үйлэдбэри дээрээ үзэгдэһэн дутуу дундануудые саг болзор соонь усадхаха хэрэгтэ тэрэ ехэ анхарал оролдолго гаргажа ябадагаараа олоной дунда хүндэтэй болоһон байха юм.

Нүүрһэшэд ажаллажашье, амаржашье шададаг зон ааб даа. Нүүрһэшэн бүхэн өөрынгөө гэрэй хашаа соо үлир жэмэсүүдые, помидор, үгэрсэ тарижа, сүлөөтэй сагтаа тэрэнээ харууһалдаг. Сэбэр агаарта амаржа, хүсэ тамир абаһан хүдэлмэришэн бүхэн ажалдаа амжалта туйлажа ябадагаараа алдаршаха ёһоороо алдаршана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1). Түрүү нүүрһэшэн М. В. Ержин. 2). Нүүрһэшэд һуралсалдаа.

Ф. МОРЕНЕЦЭЙ фототекст.

МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ОМОГОРХОНОБ

ИИГЭЖЭ ЗАМАА ОЛООБ

Милицийн хүдэлмэридэ 16 жэлэй турша соо хүдэлөөб. Бодоод үзэхэдэ, тиимэшье богонихон сагай бэлзор гэжэ хэлэхын аргагүй. Энэ үе соо нилээдгүйхэн ехэ хүдэлмэри хэгдээ. олон юумэн харагдаа, үзэгдөө.

Урдань милиционер болохо гэһэн эрмэлзэл намда огтолон үгы байгаа. Гэбэшье сагай эрьесэ гээшэ жэгтэйхэн даа. Өөрынгөө һанаагүй юумэн болохо, үзэгдэхэ. Би сэрэгэйнгээ алба амжалтатайгаар дүүргэжэ ерээд, түрэл колхоздоо хүдэлхэ зорилготой байгаа һэм. Теэд лэ эндэ хамаг хүсэлни буруу һүрэшөө. Хахад һара шахуу гэртээ амараад байхадам, военком намайе дуудажа, нэгэ иимэ дурадхал хэбэ.

— Нүхэр Афанасьев, албаяа һайнаар хэһыешни мэдэнэб. Шамайе милицийн хүдэлмэридэ оруулха гэжэ зүбшэн хэлсээ һэмди. Юун гэжэ бодоноош?—гээд тэрэ нам тээшэ асуунгяар хараад байгаа һэн.

Би удаан бодожо байнгүй, сэрэгэй ёһоор:

— Яахаб теэд, хүдэлөөд туршахада болоно бэзэ,—гэжэ зүбшөөгөө һэм.

Ёһото мэргэжэлээ аха нүхэдэйм шэлэн олохо хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлһэндэнь үнэн сэдьхэлһээ баярлангүй байхын аргагүйл. Шэнэ хүдэлмэритэеэ танилсажа, залуу наһанай эрмэлзэл охёор бурьялан, хамаг хаба шадалаа гарган, хүдэлжэ эхилээ бэлэйб. Жэлһээ үлүүхэн хүдэлөөд байхадам, Хэжэнгын участогай милиционер болгоо. Минии даажа байһан участогта хамта 10 тосхон ородог һэн. Хүн зоной тоошье олон байгаа. Аяар 5 мянган хүнэй ажабайдал хурса нюдөөр хаража, һонор шэхээр дуулажа, бүхы дутуу дунда зүйлнүүдыень саг дарыдань усадхажа байха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байшоо. Минии хүдэлһэн тэрэ жэлнүүдтэ машина хомор һэн. Ехэнхидээ мори тэргээр һуурин тосхонуудта албанайнгаа хэрэгээр ябаха хэрэг гарадаг бэлэй. Бага гээгдэжэшье һаань, мэргэжэлээ зүбөөр шэлэһэндээ баяртайб. Тосхонһоо тосхондо залхуурангүй морёор ябажа, һэргылэмжын хүдэлмэри үнгэрэгэдэг, элдэб гэмтэ ябадал гаргагшадые хуулиин зэргэдэ хабаадуулалсадаг һэм. Хүн зонойнгоо амгалан тэнюун байдалые үнэн сэхээр, оролдосотойгоор сахихаһаа үлүү жаргал намда үгы байгаа. Минии мэдэлдэ байһан 6 һуурин тосхоной хоёрынь илангаяа шууяатай, шумараатай байдагаараа илгарха. Ямар тиимэ шалтагаан байгааб? Ехэнхидээ архи ууха, гэр бүлэеэ шууюулһан хүйхэрнүүд, хэрүүл ама татагшад, наншалдаашад шалгарха. Иимэ дутагдалтай яагаад тэмсэлтэйб? Ниитын хүсэндэ түшэглэхэ гэжэ эрид шиидэгдээ һэн. Тиигээд тосхон бүхэндэ милицийн бригадын гэшүүд бии болгогдоо. Нютаг зонойнгоо дунда хүндэтэй болоһон хүнүүдые шэлэн абажа, ямар хүдэлмэри хэхэ тухайнь ойлгуулжа үгэдэг, партийна, комсомольско, профсоюзна организацинуудта түшэглэдэг байгааб.

Гэмтэ ябадал хэгшэдтэй ехэнхидээ нюураараа уулзажа хөөрэлдэдэг һэм. Тиихэдэ туһатай гэжэ һанамаар. Юуб гэхэдэ, ямар байдалда байдагынь, ямар шалтаг дээрэһээ гэмтэ ябадал хэһыень гүнзэгыгөөр ойлгожо абаад, боломоор заабари гү, али хэмжээ абахада таарамжатай. Хэлэһэн үгыеш ойлгожо үгөөгүй һаань, тэрэ хүнэй абари зан олоной үзэмжэ, харгалзалгада табигдадаг һэн.

Милиционер хүниие заатал һаа түрмэдэ һуулгахые оролдодог гэжэ зарим нэгэн буруу ойлгодог. Һэргылэмжын хүдэлмэридэ гол анхарал хандуулагдадаг ааб даа. Би хүн зониие суглуулжа, нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдөө хэдэг, ойлгогдоогүй асуудалнуудтань шадал зэргээрээ харюусахые оролдодог һэм. Энээнэйм аша туһа үзэгдөө. Минии мэдэлэй участогта ниитын журам эбдэжэ, һогтуугаар шууяа татаха хүнүүд хараа байса жэлһээ жэлдэ үсөөржэ эхилээ бэлэй. Энээгээр юу хэлэхэеэ һананабиб гэхэдэ, участогай милиционер хүн зонтой үдэр бүхэндэ нягта холбоо барисаатай байха ёһотой.

Гадна эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхын тула ходо оролдог... шын һургуулида ... дүүргэнхэйб. һург... хэхэ хүсэл бии.

Милицийн хүд... салгатай. Милици... шиидэһэн хүн һ... ёһотой. һая хүд... милиционернүүд... байдагби. Мүнөө ... шицыренов нам... хэй. Тэрэ мүнөө ... ридэ дүршэжэ ... юумыень ходо х... би. Хэжэнгын со... тадаар хэдэн у... нойнгоо үзүүлһэ... харюулхын түлөө ... гүйб. Мэргэжэлд... ямаршье хүндэ хү... ридаггүй. Би саа... хүдэлхэ гансаха...

Ц. А...

Хэж...

милицийн т...

ФУТБОЛ

ИЛАГДААД БУСАА...

Волго мүрэнэй эрьеһээ «Сэлэнгэмнай» бусаба. Илагдаад бусаа. Гурба дахин шүүгдээ. Долоон бөмбэгэ Вадим Титовой ворота руу ороо. Манайхин ядаа гэжэ гурбан бөмбэгэ сохёо. Иимэл даа холын баруун зүг руу аяншалгын дүн. Сэхынь хэлэхэдэ, манайхинай Волгын эрье руу амжалтатай һайн ябажа ерэхэ байһанда эхилхэһээ һэжэг түрэнги байгаа һэмди. Тиимэһээл хойно хойноһоон алдажа эхилхэдэнь, гайхаагүйбди. «Сэлэнгэ» хүнэй талмай дээрэ муугаар наададаг гэжэшье баһал мэдээжэ һэн. Тиигээдшье Волго шадарай команданууд наадаһай өөрын шэнжэтэй, маягтай ааб даа. Нүгөө талаһаа, тэндэхи байгаалишье, уларилшье ондоо бшуу. Эдэ бүгэдые дурдахадаа, «Сэлэнгын» алдаһан ушарые сагааруулхые оролдоно бэшэбди. Үгы. харин хүсэд һайн танигдаагүй командануудтай уулзахынгаа урда тусхай бэлэдхэл хэхэ, бүхы арга боломжо, хүсэеэ элсүүлхэ гээшын тон шухала тухай үшөө дахин һануулхаяа хүсэнэбди. «Түрүүшын зургаанай тоодо «Сэлэнгэмнай» үлөөл хадаа болоо». — гэжэ һанаагаа заһажархёод зарим футболдо дуратайшуул ябана. «А» класстаа үлэхэмнай дамжаггүй»,—гэжэ нүгөөдүүлынь бодомжолно. Эдэ бодолнуудай зүбыншье зүб юм бэзэ. Имагтал командын футболистнуудай иимэрхүү бодолоор нэбтэржэ, хайша хэрэг наадажа эхилһэниинь харамтай. Астраханьда наадахадаа 2:4 гэһэн тоотойгоор алдаа. Тиихэдээ яһалал тэмсээ, дайшалхы үрэ дүн харуулаа гэжэ зариман хэлэхэ байха. Тиимэшье гэлэй. Зүгөөр ходо иимэ дайшалхы эрмэлзэл харуулжа ябана гэжэ «Сэлэнгэ» командые яашье тоолохын аргагүй. Жэшээлхэдэ, өөрынгөө талмай дээрэ Горькиин «Волго» командада 0:2 гэһэн тоотойгоор илагдаһыень дурдая. Тэрэ үдэшэ суглараһан хорёод шахуу мянган харагшад ехэл урмаа хухаранги тараа һэн. «Иигэжэ наадаа һаа, бирахагүй гээшэ»,—гэжэ олонхид досоогоо тобшолол хээ һэн. Тэрэнь мүнөө хүсэлдэжэ байна бшуу. Харин тиихэдэ арай шамай гэжэ түрүүшын зургаанай тоодо оролон Томскын «Томлес», Эрхүүгэй «Аэрофлот» команданууд Волгын эрьеэр аяншалхадаа, хоёр дахин тэнсэһэн байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, тэдэнэр түгэсхэлэй наадануудта харюусалгатайгаар хандаа, онсо бэлэдхэл хээ байна.

Мүнөө «Сэлэнгэмнай» бусаа гэжэ хэлээ һэмди. Теэд арбан зургаадахи уулзалгын удаа «Сэлэнгэмнай», мүн бусадшье команданууд ямар һуури эзэлнэб гэжэ хаража үзэе.

Куйбышев хотын «Металлург» командада 1:2 гэжэ илагдаашье һаа, Хабаровскын команда түрүү һуурияа алдаагүй. Тэдэнэр 20 очкотоёо зандаа. Тиихэдэ «Металлург» (Куйбышев), мүн манайхиниие илаһан Астраханиин «Волгарь», Свердловскын «Калнинецые» 4:1 гэжэ илаһан Казаниин «Рубин» команданууд туд тудтаа аб адлихан 19 очкотой болобо. Тиихэдэ хабаровскынхид хүсэгдүүтэй ябана бшуу. Үлэһэн зургаан нааданда түрүү һууриин хуби заяан шиидхэгдэхэ болоно. Саратован «Сокол» команда Эрхүүгэй «Аэрофлодые» 2:0 гэһэн тоотойгоор илажа, 17 очкотой болоод, табадахи һуурияа найдамтайгаар эзэлжэ ябаһаар. Хоорондоо 1:1 гэһэн тоотойгоор тэнсэһэн Томскын «Томлес», Горькиин «Волго» команданууд туд тудтаа 15 очкотой боложо, зургаадахи, долоодохи шатын табсангуудые эзэлбэ. 14 очкотой зандаа үлэһэн «Аэрофлот» наймадахи һуурида түригдөө. Юһэдэхи, арбадахи һууринуудта 13 очкотой манай «Сэлэнгэ», Кемеровэй «Кузбасс» команданууд шэргүүсэлдэһээр. Мүн лэ 13 очкотой болоһон Йошкар-Ола хотын «Спартак» команда хойноһоо хоёрдохи һуурида дүхэнхэй. Тэдэнэр сохиһон ба оруулһан бөмбэгынгөө тоогоор нүгөөдэ хоёрһоо бишыха гээгдэнги. Хамагай һүүл Свердловскын «Калнинец» команда даража ябана. Эдэнэр оройдоол 11 очкотой.

...Сибирь болон Волго шадарай команданууд үшөө сезоноо дүүргээдүй. Удаадахи нааданууд Сибириин, Алас-Дурна зүгэй стадионууд дээрэ болохонь. Манай эндэхи уларил футбол наадалганда таагүйл байна — хүйтэн, нойтон. Хэды тиибэшье һаань, халуун тэмсэл болохо гэжэ найдахаар. Юуб гэхэдэ, манай «Сэлэнгые» илаһан бүхы гурбан команданууд манайда түрүүлэн ерэхэнь шуу. Үһөө нэхэлгэ гэжэ байха. Оггошье Улаан-Үдын футболоно талмай дээрэ гаража, наадажа үзөөгүй футболистнууд айлшалханъ шуу. Нүгөөдэр Саратовай «Соколтой» «Сэлэнгэмнай» уулзахань. Өөһэдынгөө футболистнуудта амжалта туйлахыень хүсэхэ зуураа, бүхы хаба шадалаа, дайшалхы зоригоо элсүүлжэ, харагшадаа баясуулһай гэжэ хүлеэнэбди.

А. ЖАЛСАНОВ.

МАРАФОН УРИЛДААН

Һаяхан манай республикын спортсменүүд урилдаанай эгээн ута зай болохо — 42 модо 195 метртэ мүрысэбэ. Тэрэ үдэр тон хүйтэн, һалхитай байгаашье һаань, холо зайда урилдадаг республикымнай арбан эрхим спортсменүүд мүрысэһэн байна.

Урилдаанай 15 модоной зайн дабагдаад байхада, табан спортсмен түрүүлээд ябаа. Тэдэнэй дунда спортын мастер, үнгэрһэн хоёр мүрысөөнэй чемпион О. Харитонов, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын мастер В. Цыренов, мастерэй кандидадууд Р. Чебунин, В. Лунченков болон сэрэгэй алба хаагша Е. Харитонов гэгшэд ябалсаа.

Гуша модокой үнгэрөөд байхада, В. Цыренов урагшаа түрүүлжэ гараба. Удаань финиш хүрэтэр хоёр модо тухай зайн үлөөд байхада, О. Харитонов Р. Чебунин гэгшэд В. Цыреновтэй эрэгэцэжэ амжаба. Энэ үедэ О. Харитонов гүйдэлөө түргэдхэжэ, финишэй зурлаае 2 час 33 минута 20 секунда сагтайгаар түрүүлжэ дабаа. Р. Чебунин О. Харитоновто дүрбэн секундаар гартаа.

В. Цыренов гурбадахи һуури эзэлбэ.

В. ЦИНКЕР,
мүрысөөнэй ахалагша судья.

ШАТАР

МОСКВА. Шатараар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнэй 15-дахи уулзалгын һүүлээр дэлхэйн экс-чемпион Смыслов, ороной чемпион Полугаевский гэгшэд урда мэтэ түрүүлжэ ябана.

Энэнь хойшолуулагдаһан партинуудаа наадажа дүүргэһэнэйнь удаа элирүүлэгдэбэ. Геллер уулзалгынгаа һүүлшэг тээ үсэд нэтэрүүгээр добтолжо, Жуховицкиие илаа. Игорь Зайцев Платоновто шүүгдэшөө. Гуфельд хойшолуулагдаһан партияа үргэлжэлүүлэнгүй Савондо шүүгдэһэнэ мэдэрээ.

Тайманов — Аверкин, Фурман — Тукмаков, Жуковицкий — Тайманов гэгшэд хэды шанга шангаар тулалдабашье, һүүлэй һүүлдэ уулзалгаяа эбэй ёһоор дүүргэбэ. Купрейчик Гипслис хоёр наадаяа һэргээнгүйгөөр тэнсэһэндэ тоолоһон байна.

Игорь Зайцев Либерзон (хараар) хоёрой унжагайрһан парти угаа һонирхолтой байба. Эндэ Зайцев тэмээн тэргэ хоёроороо хараар наадагшын тэргэдэ хэдыл добтолбошье, бираагүй. Иимэрхүү байдалые теоретическэ талаһаань абажа харабал, тэнсэхэ баатай гэлсэдэг юм. Хэды тиимэшье һаань, Зайцев бодото дээрэнь илахаар һэдээд, һайн дүн туйлажа шадаагүй. Тингэжэ 107-дохи ябадалдаа тэнсэһэнээ мэдэрээ. Энэ уулзалгань аяар 12 часай туршада үргэлжэлөө.

15-дахи нааданай һүүлээр түрүүшын табан һуурида 14-һөө 9,5 очконуудтай болоһон Смыслов, Полугаевский, 15-һаа 9,5 очкотой Савон, Холмов, 14-һөө 9 очкотой Петросян гэгшэд гаранхай. Эдэ табанай һүүлээр нүгөөдэ бүлэг — Геллер, Тайманов, Штейн ба залуу мастер Балашов нэгэ нэгэ очкогоор гээгдэнги ябана.

Эдэнэрэймнай урда үшөө 8 уулзалга үлэнхэй. 16-дахи уулзалгань үсэгэлдэр болобо.

(ТАСС).

ШТАНГ

ВАРШАВА. Совет штангистнууд дэлхэйн чемпионадта гурбан алтан, нэгэ мүнгэн, гурбан бронзово медальнуудые, мүн Европын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ тэды зэргэ алтан, дүрбэн мүнгэн медаль абаба.

Тэдэнэр шадамар бэрхэ поляагуудые 15 очкогоор ахижа, командаараа илажа гараба. Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр болоһон эгээл хүсэтэйшүүлэй тулалдаанда Донецкын студент Станислав Батищев 570 килограмм үргэжэ, гурбадахи һуури эзэлээ. Американец Джо Дьюб 577,5 килограмм үргэжэ түрүү һуурида гараа. Манай олимпиин чемпион Леонид Жаботинский гэмтэл усалда орожо, тэмсэлһээ гараа.

* * *

ВОЛГОГРАД. Штанг үргэлгөөр дундуурһаа доохонуур шэгнүүртэй эдирнүүлэй дунда болоһон Йоголжье доторой түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ дэлхэйн шэнэ рекорд туйлагдаа. Иваново хотоһоо ерэһэн В. Комиссаров гайхамшагта үрэ дүн харуулаа. Энергетическэ институдай гурбадахи курсын 19 наһатай студент гурбан удаа үргэхэдөө, 465 килограммда хүргэжэ, киевлянин В. Кочиевай урдань тогтооһон туйлалтые 2,5 килограммаар ахиба. В. Комиссаров дэлхэйн рекордын таблицые гурбадахяа шэнэлбэ. Энээнһээ урид тэрэ түлхин, угзаран үргэхэдөө эрхим амжалта туйлаһан бэлэй.

(ТАСС).

ЭРДЭМ НАУКЫН ҺОНИН

УЛЬТРАЗВУК БА ЭДЕЭ ХООЛ БОЛБОСОРУУЛ...

Ультразвук тухай мүнөө сэхээр хэлсэдэг, бэшэдэг болонхой. Энээниие металл сэбэрлэхэдээ, шанарынь шалгахадаа, гагнаха болон хайлуулхадаа механик болон технологууд үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Химидэ мүн лэ хүндэтэй зүйл. Биологуудай клеткэ доторхи байдалые шэнжэлхэдэнь ультразвук найдамтай зэмсэг боложо үгэдэг, тиихэдэ алибаа хүндэ хүшэр үбшэ элирхэйлхэдэнь медигүүдтэ туһална.

Эдиһэн юумэ болбосоруулдаг органуудай үбшэниие аргалхадаа, һүүлэй үедэ ультразвук хэрэглэдэг болоо. Тэрэнэй нүлөөгөөр доторой органуудай элдэб зүйлнүүд хубилдаг байна.

Эдиһэн юумэ хотын болбосоруулхадань микроэлементнүүд ехэ үүргэ дүүргэдэг юм гэжэ мэдэжэ абаба. Ультразвугай хүсөөр, ямар хубилалта оруулдаг бэ, ехэ бага болгожо шададаг гү?

Совет эрдэмтэд, Целиноградай хүдөө ажахын институдай хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар олон туршалга хэжэ, энэ асуудалда тоб байса харюу үгэһэн байна.

Туршалгада табигдаһан туулайн хотын, нарин гэдэһэнэй, эльгэнэй микроэлементнүүдэй ехэ бага бололгодо ультразвугай ямараар нүлөөлдэг байһые шэнжэлжэ үзэһэн байха юм. Тиихэдээ ехэ хубилалтын болодог байһые мэдэжэ абаба. Ультразвугай хүсөөр, жэшээнь, хото доторхи марганец, молибден, туулган болон түмэрэй ехэ болоходонь, харин зэдынь доошоо ородог байба.

Нарин гэдэһэндэ, эльгэндэ ультразвук табихадань, тад ондоо ушар үзэгдөө 0,5—1,5 ватт хүсэтэйгөөр ультразвук гэдэһэндэ дамжуулан туршахадань марганецай, молибденэй, түмэрэй хэмжээн бага боложо, туу... болоо. Зэдэй х... ушарта доошоо ...

Ихэлээрэ энэ ... ямар тобшолол х... Эдиһэн юумэ бо... далые хубилгаха ... элементнүүд ехэ ... Микроэлементнү... гай ашаар хуби... органуудай али ... аргалхада туһал... элирнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАД... ТЕЛЕ... ТЕЛЕ...

БУНДЕСТАГАЙ ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

БОНН. (ТАСС). Бундестагай—ФРГ-гэй хуули гаргалгын дээдэ органой—һунгалтаһаа уламжалан, политическэ хүсэнүүдэй тэнсүүридэ тиимэ ехэ хубилалта болоогүй. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, бундестагай шэнэ составта социал-демократическа парти 224 парламентска мандат (1965 оной һунгалтада тэрэ 202 мандат абаһан байгаа), парламентска нэгэдэмэл фракци байгуулдаг христианско-демократическа союз ба Баварска парти—христианско-социальна союз 242 мандат (245), сүлөөтэ демократическа парти 30 мандат (49) абаха болоо.

Тиимэ болохолоороо, мүнөө хүрэтэр составтань ородог байһан «заншалта партинууд» гэдэгүүд бундестагта урда мэтэ үлэбэ.

Социал-демократическа парти депутатска һууринуудай тооё нэмээгээшье һаа, олонхид боложо шадаагүй. ХДС/ХСС зарим һуурияа алдабашье, эгээн лэ томо парламентска фракцитай парти зангаараа үлөө. Сүлөөтэ демокрадууд урда тээнь эзэлдэг депутатска һууринуудайнгаа гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүе алдаһан байна.

Һунгуулиин хуулияр хараалагдаһанай ёһоор, дуунуудай 5 процентые абажа шадаагүй бусад партинууд бундестагай шэнэ составта түлөөлэгдэхэгүй юм.

Бундестагта оролгые «политическэ гол зорилгомнай болоно» гэжэ хэдэн һарын урда тээ соносхоһон шэнэ түхэлэй нацис националь-демократическа партиин Баруун Германиин парламентда орожо шадангүй үлэһэниинь һунгалтын шухала дүн болоно.

Энэ хадаа ФРГ-гэй парламентда шэнэ түхэлэй нацис фракци байгуулгада һаад ушаруулха зорилго табиһан Баруун Германиин демокрадууд болон фашизмда эсэргүүсэгшэдэй горитойхон амжалта болоно. Гэбэшье урда тээнь болоһон парламентска һунгалтатай сасуулха болоо һаа, НДП-гэй кандидадуудай үшөө үгтэһэн дуунай тоо хоёр үлүүтэй дахин олон болоо. Энэ баримта һанаа зобоонгүй байжа шадахагүй.

КАНАДЫНХИДАЙ ТҮ...

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ олониитын буруушаабашье, Аляска шадарай Амчитка арал дээрэ ядерна хүсэтэ түхеэрэлгые октябриин 2-то газар доро тэһэлхэ гэжэ США-га атомай хүсэнэй талаар комиссиин шиидхэбэриие Канадада ехэ түбэгшээнгеэр угтаа.

Ядерна түхеэрэлгые тэһэлһэнэй һүүлээр далайн ехээр салгидан долгилжо магад байһантай дашарамдуулан, хүн зоной аюулгүй байдал хангажа «онсо яаралтай бэлэдхэлэй хэмжээнүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэхын тула муниципалитедэй яаралтай заседани Порт-Алберни (Британска Колумби гэжэ провинци) городто болохо байна.

Алберни портын хүн зон 1964 оной газарай хүдэлэлгын хойшолонгуудые оройдоошье мартаагүй. Тиихэдэ далай дүрбэ ... долгилходоо, энэ ... миллион хахад до... льна хохидол ушар...

Мэргэжэлтэд-сей... намжын ёһоор нэгэ... гөөр ядерна түхеэ... Алеутска аралну... ехээр хүдэлгэхэ, ... һонһоо уламжа... ехээр долгилхо. Т... дарай һуурин газа... боложо магад бай...

Алберни порты... дэй яаралтай засе... гын шалтагаан ... мэрэй орлогшо ... мэдүүлээ: «эндэ... ехээр һанаагаа зоб... диманиинь уруу ...

Макс Рейманай мэдүүлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Германиин элдэб шэглэлэй демокрадууд бундестагта шэнэ түхэлэй нацис НДП-гэй шурган оролгодо хамтынгаа ябуулгаар һаад ушаруулжа шадаа. Энэнь ехэ удха шанартай гээд ФРГ-дэ болоһон бундестагай һунгалтын дүнгүүд тушаа Германиин Компартиин нэгэдэхи секретарь Макс Рейман мэдүүлээ.

АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германиин шэнэ правительство байгуулха хараа тухай тогтоходоо, Макс Рейман иигэжэ хэлээ: «СДПГ-эй ба СВДП-гэй коалици байгуулха таарамжатай эрхэ байдал һунгалтаһаа уламжалан бии болоо, иимэ коалици байгуулагдаа һаа, федеративна республикын юрэнхы хүгжэлтэдэ һайн үүргэ дүүргэхэ һэн».

Баруунай тала барин ороной хүгжэлгэдэ эсэргүүсэн, шэнэ түхэлэй нацизмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, социальна таатай һайн байдалай түлөө тэмсэлдэ демократическа хүсэнүүдэй саашадаа бүри нягтаар жагсаха шухала байһан тухай КПГ-эй нэгэдэхи секретарь хэлээ.

Лейборис партиин конференци

БРАЙТОН. ТАСС-ай тусхай корр. Ю. Устиченко иигэжэ дамжуулна:

Англиин лейборис партиин жэл бүриин 68-дахи конференци эндэ сентябриин 29-дэ нээгдээ. Хүтэлбэриин ба правительствын экономическа политикада, хүдэлмэришэдтэ харша хуули гаргаха талаар тэрэнэй түсэбүүдтэ дурагүйлхэдэг партиин жиирэй гэшүүдэй хоорондо ехэ арсалдаанай гарадаг байһан тухай конференциин зүбшэхэ зүйлнүүд, профсоюзна нэгэдэлнүүдэй болон нютагай партийна организацинуудай дурадхаһан резолюциин проектнүүд гэршэлжэ үгэнэ. Правительствын гадаадын политическэ хараа шэглэл конференци дээрэ шүүмжэлэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

Революциие хамгаалха комитеду... 9 жэлэй ой

ГАВАНА. (ТАСС). Революциие хамгаалха комитедүүдэй (КЗР), 3 миллион үлүүтэй хүниие нэгэдүүлдэг ниитын организациин байгуулагдаһаар 9 жэлэй ой тэмдэглэбэ.

Дотоодын революцида харша этэгээдүүдтэй тэмсэхын тулада байгуулагдаһан КЗР элдэб олон зорилгонуудые дүүргэхэ талаар Кубын парти ба правительствын найдамтай туһалагшань мүнөө болонхой. Эдэ комитедүүдэй гэшүүдые «Седеристнүүд» гэжэ эндэ нэрлэдэг. Тэдэнэр 1961 оной апрельдэ Плайя-Хиронгдо буулгагдаһан хари... һамна бута сохилго... Тэдэнэр харуулай ... зөөри хогшол, эрх... ажал ба намдуу т... хамгаалдаг, үбшэн... элүүрые хамгаалгын ... һалдаг, хүн зоной ... хын түлөө тэмсэдэг, ... лэмжэдэ мүнгэ зөөри ... ной дунда пропаган... хэдэг, засагай ню... хүдэлмэридэ эдэбхи... садаг.

Зоримгойгоор хэгдэһэн ре...

КАИР. (ТАСС). Синайска хахад аралай хойто талын хубида сугларлаад байһан израиль сэрэгүүдтэ сентябриин 28-да үүр сайжа байхада добтолго хэһэн египет парашютистнууд вертолёдуудаар тэрэ районд буулгагдаһан байгаа гээд МЕН агентство мэдээсэнэ. Египедэй сэрэгүүд өөһэдынгөө ябуулгануудые хэхэдээ, анха түрүүн вертолёдууд... мэдээсэл соо онсо...

Гэнэдхэгдэһэн дай... солдат ба офицер... тистнүүдтэ ракет... жа, эсэргүүсэлтэшы... Израиль эзэмдэгш... хүн алууһан, шар...

Добтолго сухарюулагдаба

КАИР. (ТАСС). Эль-Шатт шадар ба гашуун нуурнуудһаа урдуур байһан египет сэрэгүүдтэ израиль авиаци сентябриин 28-да добтолго хээ гээд МЕН агентствын дамжуулһанай ёһоор, ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

Израиль самолёду... нэ артиллереэр ша... намнагдаһан байха ... уламжалан, египет ... ороогүй.

Суэцкэ канал шадарай байдал

КАИР. (ТАСС). Израиль талаһаа таһалгарлагүйгөөр хэгдэжэл байдаг ябуулгануудта харюу болгон Суэцкэ каналай хойто сектортэ сентябриин 28-най үглөөгүүр эртэ Египедэй агаарай десант буулгагдаа. Энэ десант израиль сэрэгүүдтэ, командна центрнүүдтэ сохилтонуудые хээ гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Энэ ябуулгада хабаадаһан египет подразделенинүүд өөһэдынгөө баазануудта гэмгүй һайнаар бусажа ерээ гээд түлөөлэгшэ тэмдэглэһэн байна.

Түрүүшын пр... ашаглалга...

БАМАКО. (ТАСС). ... ликын националь... тиин түрүүшын пре... емдэ СССР-эй туһа... ригдаһан цементын ... да үгтэбэ. Энэ завод... мянган тонно цемен... юм.

Заводые ашагла... дабари ехэтэй 50 ... жэлтэд туһална.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

16 часһаа 22 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 16 часһаа орон доторхи һонин. 16.15 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 16.45 минутаһаа «Здоровье» гэһэн научно-популярна программа. 17.15 минутаһаа «Спортын долоон хоног» гэһэн дамжуулга. 17.30 минутаһаа «Экранай мастернууд» гэһэн дамжуулга. 18.45 минутаһаа гимнастикаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дамжуулагдаха. 19.30 минутаһаа «Европа: болоһон ушар, оронууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд» гэһэн дамжуулга. 20.15 минутаһаа «Крупп и Краузе» гэһэн ГДР-эй телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи серинь). УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 22 часһаа «Факел» гэһэн залуушуулай программа. 23 часһаа «Совет хүн хилын саана» гэһэн дамжуулга. 23.30 минутаһаа 01.45 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Коммунист үгэ абана» гэһэн түрүү бэшэг. Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин һурагшад-комсомолшуудай үүсхэл тухай ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой тогтоол. «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Өөрын жэшээгээр» гэһэн корреспонденци. «Ленинэй нэрын мүнхэрһэн орондо» гэһэн Ц. Митыповэй статья. «Колхознигуудай бүхэсоюзна 3-дахи съездые угтуулан» гэһэн гаршаг доро корреспонденцинүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: Москвагай уран зохёолшодой шүлэгүүд болон рассказууд. ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спортын һонин. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай тобшо мэдээсэлнүүд, Соносхолнууд.

Редактор
М. Н. ...

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редак... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секре... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хоз... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, пром... строительства — 61-35, советского строительства и б... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 ● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-02870.